

2021. TAVASZ

OPERA

A man with dark hair, wearing a black leather bomber jacket over a black t-shirt with white text, stands with his hands in his pockets. The t-shirt text includes 'ST', 'US', 'OZ', 'GAL', 'LE', 'DINA', 'IN', 'WIAN', 'L', 'LAMM', 'OC', 'U', 'G', 'E', 'DNEGN', 'PAGLIAU', 'PARSIFA', and 'I PURITAN'. The background is plain white.

**BRETZ
GÁBOR**

*„Fel kell találni
magunkat”*

**ÉLETMÓD
LEBLANC
GERGELY**

Saxon Szász János
TÁBLAKÉPEK AZ EIFFELBEN

ANIMAL CANNIBALS
Balettrajongó

FINOMRA HANGOLT MŰVÉSZET. AZ ÚJ BMW iX3 eDRIVE TECHNOLÓGIÁVAL.

#bornelectric

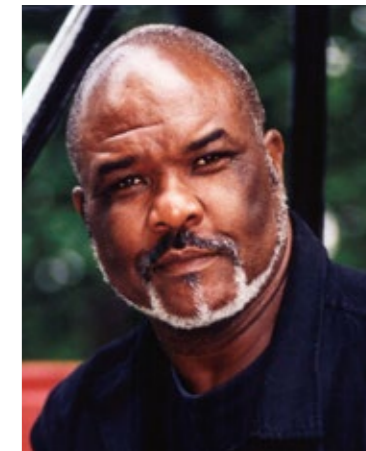
Kedves Operarajongók!

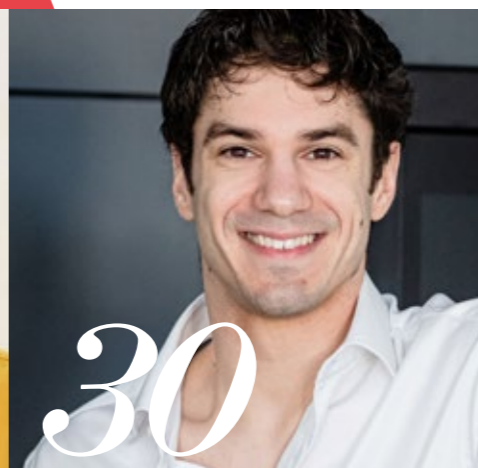
Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a Magyar Állami Operaház meghívására jövő év tavaszán két csodálatos darabban is felléphetek Budapesten. Az egyik *A kékszakállú herceg vára*, Bartók Béla mesterműve lesz. Ez az opera feltárja azt az örök emberi vágyat, amely arra készítet bennünket, hogy megtaláljuk a boldogság beteljesüléséhez vezető kaput. De ki is a Kékszakállú herceg? Veszélyes ember? Ez a kérdés gyakran felbukkan, ha egy különös idegen jelenik meg az életünkben. A kíváncsiság sok olyan képet varázsol elénk, amit a saját magunkba vetett hit vagy a magunkban való kétkedés inspirál. Kékszakállú élete rejtélybe burkolózik, és erős késztetést érzünk arra, hogy megfejtsük azt. Ki ne tűnődött volna el már azon, mi hajt bennünket és mi motivál másokat? Engem sokat foglalkoztat ez a felvetés, és ez az opera egyedi lehetőséget teremt számomra, hogy beletekintsek a lét illékony tükrébe.

A másik mű, amelyben színre lépek, a *Porgy és Bess* lesz. George Gershwin nagyszerű alkotása arról szól, hogy számot kell adjunk az életről a konfliktusok világában, s közben nem árt egyfajta békét is lelnünk mindenféle nyomás ellenére. Ez a darab fontos szerepet játszott nemzetközi karrierem elindításában, és ez a tény különleges rezonanciát ad Porgy figurájának. A közös szükségből adódó energia ereje már az opera elején felbukkan. Szegénység, éhezés, drogok, szerencsejáték, szerelem, árulás, megbocsátás és az újjáéledő álmok mind lényeges momentumai a *Catfish Row*-n játszódó drámának. A sokrétű és hívogató zene kitarja az ajtót az apró csodákra, és néhány megoldást is felmutat önmagunk megtalálására. Nagyon várom, hogy erre a felfedezőútra a Magyar Állami Operaházzal közösen indulhassak el!

Üdvözlettel:

Sir Willard White

OPERA

ERKEL

EIFFEL

BALETT

BALETTINTÉZET

ZENEKAR

KÓRUS

GYERMEKKAR

3 Kedves Operarajongók!
Sir Willard White beköszöntője

6 „Fel kell találni magunkat”
Bretz Gábor-interjú

10 A klasszikus mesterek méltó örököse
Thierry Malandainról

12 Figaro a köbön
Dömötör Andrással és Litkai Gergellyel beszélgettünk

14 Társadalmi esemény volt az opera
Tarnóczy Jakabot kérdeztük

16 Pozitív szólam mezzóra
Wiedemann Bernadett-interjú

18 Képernyőre költözve
Fizetés streaming szolgáltatás

20 Vérplazmadonorok az Operaházból
Együttműködés az OrthoSera vállalattal

22 „Egyre inkább érzem a magyar zenét”
Alexandre Dimcevski nyilatkozott

24 Dimenziószongora sárgában és fehérben
Saxon Szász János alkotásai az Eiffelben

27 Sába a mikrofon előtt
Lemez- és filmfelvétel

30 „Ez is egy olyan dolog, amivel meg lehet küzdeni”
Életmód: Leblanc Gergely

34 Operahősök a nappaliban
Csák Balázst és Farkas Zoltánt kérdeztük

38 „Álomelegancia” helyett könnyedség és praktikum
Dívat: Schiffer Miklós

42 Festményeket kapott az Opera
Archív

44 Gondold meg, és egyél-igyal!
Gasztronómia

46 Lángokban állva
Párizs lángjai

48 Szökés a valóságból
Szöktetés a szerájból

50 Párosan szép
Simona néni és A cremonai hegedűs

52 Nem ördögtől való
A Mester és Margarita

54 Modenai előnyök
Don Carlos

56 Ámulat és nevetés határán
Ballettrajongó: Animal Cannibals

OPERA A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:
SZERKESZTŐ:
KÉPSZERKESZTŐ:
ARCULAT:
KORREKTOR:
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

Ókóvács Szilveszter főigazgató
Filip Viktória
Iványi Jozefa
Mátai és Végh Kreatív Műhely
Hajdú Livia
Mátai és Végh Kreatív Műhely

NYOMDA:
CÍMLAPFOTÓ:
HIRDETÉSFELVÉTEL:
LAPZÁRTA:
ISSN 1789-4093

Keskeny és Társai 2001 Kft.
Emmer László
marketing@opera.hu

2021. március 5.

SZERZŐK: Braun Anna | Csabai Máté | Filip Viktória | Karczag Márton | Ménes Márta | Mona Dániel | Papp Tímea | Szabó Z. Levente | Ur Máté | Várhegyi András
FOTÓ: Berecz Valter | Csillag Pál | Dömölky Dániel | Dumaszház | Emmer László | Tomas Hulik | Karczag Márton | Kummer János | Lígeti Edina | Nagy Attila | Nagy Bence | Pályi Zsófia | Rakó Alex | Rákossy Péter

„Fel kell találni magunkat”

Szerző: Filip Viktória

Bretz Gábor az Opera állandó művésze, aki az elsők között kapta meg a Kamaraénekesi címet, egy-egy évad során több szerepet is alakít. Legutóbb a – címlapfotót is inspiráló – *Don Carlos* online premierjén láthattuk. A világhírű basszbaritonnal a pandémia teremtette kihívásokról, az énektanítás rejtelméről és arról is beszélgettünk, mit kívánna egy jótündértől.

Bár a stream előadások nem adják vissza tökéletesen egy élő opera-előadás élményét, február végi beszélgetésünk idején ez az egyetlen lehetőség, hogy a nézők friss operaélményhez jussanak. Előadói oldalról hogyan fest egy ilyen produkcióra való felkészülés és milyen maga az előadás?

Fellépőként ugyanúgy készülünk egy-egy ilyen estére, mintha nézők előtt játszanánk, és a színpadon sem spórolunk az erőnkkel. Természetesen a kamerák közelebbi képei a finomabb mimikát és a gesztusok árnyalatait is képesek megmutatni. Amit nem lehet megszokni, az a teljes csöndben zajló tapsrend. A *Don Carlos* premierjének végén a szólistákkal, az alkotókkal, a kórusal és az árokban a zenekarral egy sötét teremnek hajlongtunk. Már nyáron is volt részem ilyen típusú stream-előadásban, és bár tudom, hogy az autószozi keretében rendezett produkciót követően a gépkocsikban ülők tetszésnyilvánításként dudáltak, és olvastam a *Don Carlos* után is a közösségi médiában a kedves nézői kommenteket, ez hozzám csak később jut el. Jó lenne nekünk, művészeknek is egy képer-

nyő, amin látjuk a közönség reakcióit, mert valóban nagyon hiányoznak a közvetlen, élő és azonnali visszajelzések.

II. Fülöppel többször volt már dolga: 2008-ban Milánóban Ferruccio Furlanetto és Matti Salminen covereként megtanulta a szerepet, de végül nem kellett beugrania, 2015-ben Hamburgban azonban színpadra állhatott vele. Ez a bő évtized és a különböző rendezések hogyan segítik árnyalni ugyanazt a figurát, ugyanazt a szót?

Ha olyan kollégáktól halljuk a zenei anyagot, mint Furlanetto vagy Salminen, az mindenképp színesíti a saját előadásunkat. Ők egyébként mindketten teljesen máshogy közelítettek a feladathoz. Sokat hallgattam őket, beszélgettem velük, és számos dolgot leshettem el, amit továbbvihettem. A *Don Carlos*nak is több változata van: Verdi franciául írta az eredetit, mi, Budapesten a fontainebleau-i előtörténettel bővített, modenai verziót játszottuk. Ez a jelenet a végleges, négy felvonásos variánsban nincs

Fotó: Emmer László

benne. A francia eredetiben Posa márki halála után szerepel egy kórusal kiegészített duett is, II. Fülöpé és Don Carlosé, melynek zenei anyagát a zeneszerző áttemelte a

○ Faust, 2015 | Fotó: Rákossy Péter

Requiemjébe, a Lacrimosa tételbe. Hogy még bonyolultabb legyen, ezeket a verziókat vegyíteni is szokták, így bár a váz ugyanaz, zeneileg sok módosítás lehetséges, a karakterábrázoláshoz

pedig minden egyes rendező hozzátesz valamit. Frank Hilbrich például intenzitást és logikát.

Nyáron az Opera produkciójában, a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon a Carmenben lép színre Escamillóként, ez a szerep szintén 2008 óta megtalálható a repertoárján. Ilyen ismerős figura esetében mikor kell elkezdenie a felfrissítést?

A bikaviador szólamát álmomból felkeltve is el tudnám énekelni. Viszont, ha a teljes verzióban megy az előadás, akkor lassan elő kell vennem a kottáimat. A Don José–Escamillo duettet szokták meghúzni a rendezői, karmesteri koncepciótól függően. Így énekeltem a New York-i Metropolitanben, Münchenben, és a londoni Covent Gardenben is. A teljes változathoz csak a milánói Scalában volt szerencsém, pedig meggyőzőbb számomra, ha Escamillo és Don José többször összecsapnak, és csak a második viadalban – valamilyen fondorlattal vagy egy apró hibát kihasználva – kerekedik felül Don José. Elmaszatolt, ha a granadai győztest egy dezertőr katona csupán nyolc ütem alatt vállra fekteti.

A világ nagy operaszínpadain rutinosan mozgó művészként hogyan lakja be az új, alternatív helyszíneket? Tavaly decemberben például az Eiffel Műhelyházban adott operaestet, a Hevesi Sándor háziszínpadon, a MaszkaBál sorozat részeként.

Ez is egy olyan élmény volt, amit először tapasztaltam meg. Egy stúdiónak berendezett helyen énekeltem egy mikrofonba, miközben a háttérben az áriákhoz kapcsolódó képeket vetítettek. A nézőtér szintén üres és sötét volt, de a közvetítést készítő kollégák azért ott ültek. Fel kell találni magunkat: meg kell szokni a termet, az akusztikát, a légkondicionálót, a levegő szárazságát, meg kell keresni az ideális testtartást, fejpozíciót. Nagyon remélem, hogy a jövőben még felléphetek az Eiffel Műhelyház különböző tereiben és szín-

padain, mert izgalmasnak találok az Opera új logisztikai és művészeti központját.

Egy korábbi interjújában említette, hogy a tanítás során a megfoghatatlant próbálják rendszerbe foglalni és átadni. A Zeneakadémia adjunktusaként körül tudná írni mindezt pontosabban, hiszen az énektechnikák, -iskolák, előadói hagyományok és a zene szabályai ismertek.

Valóban, de úgy, mint a kétszer kettőt nem lehet elmagyarázni a növendéknek azt, hogy pozícióban énekeljen, hogy testben legyen a hang, hogy támasszon. Ezek érzések, amik gyakorlással alakulnak ki. Abban mindenki egyetért, hogy megszólalás előtt nagy levegőt kell venni, de amikor elindul a frázis, akkor vajon mire gondoljunk, gondoljunk-e egyáltalán bármire? Énekelni nagyon egyszerű, ha minden a helyén van. De addig, amíg eljutunk ideig, sok idő és sok gyakorlás szükséges. Másrészt, ha a jó pap holtig tanul, akkor a jó operaénekes is. Kollégáktól, nagy elődöktől, mindenkitől el lehet lesni valamit. A jó tanárok általában ugyanazt mondják, csak más szavakkal. A tudás és az érzések átadásának módja nagyon lényeges, de mindez nem egyszórt, inkább elvont tudomány.

Ha egy jótündértől kívánhatna, kivel lépne most kapcsolatba, hogy csiszoljon a tudásán?

Cesare Siepi és Boris Christoff lenne a választottam, mert velük sokat tudnék beszélgetni mind a technikáról, mind a szerepek megformálásáról. Egy olasz barátom szerint Christoff formálta meg legérdekesebben II. Fülöp karakterét, bár sokan úgy vélik, túl oroszosan énekelte. Erről megkérdezném azért az ő véleményét is. És ha kívánhatnék még egyet, szeretném, ha vége lenne a világjárványnak, mert megtelt már a naptáram a vírushelyzet miatt elhalasztott koncertekkel, előadásokkal, és van egy hosszú listám is a még el nem énekelt szerepeimről, amikben már nagyon jó lenne megmutatni magam a közönségnek. ○

○ Fotó: Emmer László

A klasszikus mesterek méltó örököse

Szerző: Braun Anna

„Táncművészként és koreográfusként a tested és az elméd folyamatosan azért küzd, hogy kimeneküljön a megszokottból, hogy beteljesítse a legtermészetesebb szépség iránti vágyát” – a neves francia koreográfus, Thierry Malandain mondta ezt a *Szépség és a szörnyeteg* című művével kapcsolatban. A Franciaország vezető koreográfusaként számon tartott művész – aki márciusban Budapesten a *Don Juan*nal jelentkezett – ennek megfelelően mindig is kerülte a járt utat, a megszokottat, az elvárhatót és az unalmast.

Az 1959. április 13-án a valóban aprócska francia városban, Petit-Quevillyben született Thierry Malandain úgy kezdte pályafutását, ahogy a klasszikus táncművészek szokták, de már korán kitért a sorból határozott ízlésével, a rendhagyó megoldások iránti vonzódásával és szokatlan szívósságával. Tehetséges táncosként ki lett volna jelölve az útja, de ő nem a szokványos iskolákat járta: a világ híres intézményei helyett mestereket választott, Jacques Chaurand, Monique Le Dily, René Bon, Daniel Franck, Gilbert Mayer és Raymond Franchetti kezei alatt képezte magát. 1978-ban a Prix de Lausanne verseny elnöke, Violette Verdy szerződtette a párizsi Operához, ahol éppen Jean Sarelli volt a legmeghatározóbb balettmester. Malandain később követte őt a Ballet du Rhin együtteséhez Mulhouse-ba, majd a Ballet Théâtre Français de Nancyhoz szerződött.

Nyolc évvel később az ismeretlen felé vette az irányt, és hét társával együtt Párizs külvárosába költözött, hogy új társulatot alapítson,

a Compagnie Temps Présent-t. A döntést neves versenyeken elért szakmai díjak gyorsan igazolták. Malandain ebben az alkotói fázisában egyszerre ragaszkodott a klasszikus táncművészet mozgásnyelvéhez és ahhoz, hogy ez a nyelv új, szokatlan kontextust kapjon – például a zene megválasztásában. A nyolcvanas évek végén már készített egész estés baletteket operaházi társulatok számára. Rendkívüli muzikalitása, zenei érzékenysége már legelső munkáiban tetten érhető, és a következő évek csak megerősítik: Malandain számára legalább annyira jelentékeny szerepet tölt be a muzsika, mint a mozdulatok, és e kettő csak teljes kiegyensúlyozottságban értelmezhető.

Egyedisége ebben az időszakban szinte zavarba hozta a francia művészvilágot, ám igen keresetté tette a nemzetközi színházakban. A kilencvenes évek újra fordulatot hoztak: a Compagnie Temps

Présent társulatából operaházi együttes lett, Jean-Louis Pichon rendező invitalására Saint-Étienne-be tették át székhelyüket. Itt születtek Malandain leghíresebb koreográfiái: a Prokofjev-féle *La Fleur de pierre* (Kővirág), a Debussy zenéjére készült *L'Après-Midi d'un faune* (Egy faun délutánja) című darabja és a Csajkovszkij ihlette *Casse Noisette* (Diótörő). Itt fogalmazódott meg benne az a gondolat is, hogy felújítsa Jules Massenet balettjait. Néhány év sem kellett, hogy a francia kultúrpolitika is belehabarodjon a tehetséges koreográfus munkáiba, és Biarritz városával együttműködve felajánlották, hogy hozzon létre egy nemzeti táncművészeti központot: a Center Chorégraphique National – Malandain Ballet Biarritz azóta közel száz balettelőadással várja a nézőket, és számos nemzetközi együttműködésben vesz részt, oktatási szerepet is vállalva.

2006-os művét, a *Don Juant*, a vaudeville komédiákról és az opera megújításáról ismert Christoph Willibald Gluck zenéjére alkotta meg. „Thierry Malandain balettjai messze állnak a történetileg hiteles rekonstrukciótól, mégis abban a vágyban fogannak, hogy az eredetit összekössék a mai ember szenvedélyével. Ez egy normán kívüli koreográfia, Malandain pedig így válik a klasszikus mesterek méltó örökösévé” – írta e darab kapcsán egy francia kulturális magazin, a L'Art Vues.

Malandain darabjának előzménye Gasparo Angiolini koreográfiája volt, amit 1761-ben mutattak be a Wiener Theater am Kärntnertorban. A *Don Juan ou Le Festin de Pierre* (Don Juan, avagy a Kőszobor lakomája) című balett Molière 1665-ben bemutatott drámájára támaszkodik, zenéjét szintén a német-osztrák zeneszerző, Christoph Willibald Gluck írta. Malandain verziójának nyitóképében a világtörténelem leghíresebb nőcsábásza holtan fekszik az asztalon. Don Juan aztán holtából újra felkel, hogy végigjárja vágyai útját, elcsábítsa, megbecstelenítse a nőt, megölje az egyik szeretőjének apját és találkozzon a Halállal, majd lelke a Pokolba jusson. A francia koreográfus három Don Juant mutat meg, de mindhárom magányos és nyughatatlanul kereső figura. A kérdés pedig nem más, minthogy hősünk képese-e végül rálelni önmagára és megtalálja-e az igazi érzést, a szerelmet. ◻

Figaro a köbön

Szerző: Ur Máté

Két drámaíró, három zeneszerző, egy színdarab. Beaumarchais Figaro-trilógiája elevenedik meg az Opera egyik új bemutatóján. A nem mindennapi vállalkozásban Rossini, Mozart és Milhaud operáit egy családállítási kerettörténet fogja össze. A *Figaro*³ című est rendezőjével, Dömötör Andrással és a szövegeket jegyző Litkai Gergellyel beszélgettünk.

Hogyan került az Opera látóterébe a Figaro-trilógia?

Dömötör András: Ritka szerencsés indulás volt, amikor Almási-Tóth András megkeresett Ókovács Szilveszter ötletével, hogy a három Figaro-operából kellene létrehozni valamit. Ezek a művek régóta mániám voltak. Annyira, hogy a *Figaro házasságát* – nem Mozart operáját, hanem az eredeti darabot – rendeztem is már Hannoverben.

Adott volt Beaumarchais szövege és a három Figaro-opera. Hogyan tovább?

DA: Beaumarchais három darabja elég nagy időközökkel született, és úgy tűnik, hogy nem is trilógiát tervezett, inkább folytatásokat írt. Lett volna negyedik is, de az már soha nem készült el. Valahogy úgy kell elképzelni, mint amikor egy nagysikerű amerikai film újabb és újabb részeket kap. Természetesen a középső, a Figaro házassága a legismertebb, nyilván Mozartnak is köszönhetően, hiszen az opera zsenialitása még az eredeti darab nagyszerűségét is felülmúlja. A *sevillai borbélytól* a *bűnös anyáig* egy hatalmas ívű családtörténet bontakozik ki, amely huszonhárom évet ölel fel, és

természetesen a karakterek fejlődése is szélesvásznú.

Rossini és Mozart operája – legalábbis népszerűségben – egészen közel áll egymáshoz, de mi a helyzet a Milhaud-féle feldolgozással?

DA: A bűnös anya egy komorabb mű, és kerüli a látványos vígjátéki elemeket, talán ennek is köszönhető, hogy jóval kisebb a népszerűsége. Beaumarchais a komédiai hagyománytól – ami nagyon erősen érezhető A sevillai borbélyon –, a polgári dráma határáig jutott el a trilógia záródarabjánál. Milhaud 20. századi zenéje jól reflektál erre a megváltozott világra. Ennek a műnek a középpontjában a Gróf és a Grófné már válni készülnek.

A történet összefügg, de három különböző zenei világgal kellett dolgozni.

Litkai Gergely: A karaktereket egy negyedik történet, egy kerettörténet rendezétségbe, amiből a már említett családállítási részletek bontakoznak ki.

DA: A három opera előadása önmagában

Dömötör András | Foto: Dömölky Dániel

Litkai Gergely | Foto: Dumaszínház

egy hét és fél óras zenei anyag lenne. Nyilvánvaló volt, hogy húzni kell, de fontos volt, hogy ne csak egy kivonatot lássunk. Szerettem volna valami olyat kitalálni, ami egyszerre közérthető, de az eredeti műveket ismerő nézők sem csalódnak benne. Egy teljesen új szemszögre volt szükség, ezért arra jutottam, hogy a Gróf és a Grófné fiát állítsuk a középpontba.

Megvan a vezérelv, de stílusbeli különbségek maradnak. Ezt mivel lehetett feloldani?

LG: A humor ebben sokat segít, ráadásul Rossini és Mozart vígoperái alapvetően erre predesztináltak. A dialógusok megírásakor végig ehhez tartottam magam, még akkor

is, ha Milhaud esetében ez nem volt egyszerű feladat. Egy aktív, kortól független befogadói attitűdöt tartottam szem előtt, amelynek alapja a kíváncsiság.

DA: Leon csak a harmadik műben bukkan fel, és ezért is döntöttünk úgy, hogy ő legyen az, akiben egyesül a család története. Egy kellően neurotikus, szerethető, egyébként komikus főhős, aki a családállítási során megpróbálja megérteni a pszichológiai örökségét. Egy terapeuta vezeti őt végig a múltja titkain, miközben nem várt dolgok derülnek ki. A zenei anyag eklektikája különleges feszültséget hordoz, és segít a különböző síkok felfedezésében. ○

Társadalmi esemény volt az opera

Szerző: Szabó Z. Levente

A történelem – vagy a hozzá kapcsolódó legenda – ismétli önmagát. Erzsébet királynő a *Rómeó és Júlia* után állítólag megüzente Shakespeare-nek, hogy legközelebb valami vidámat írjon. XIV. Lajos, a Napkirály „nevetséges török balettet” rendelt Lullytól és Molière-től. Így született meg *Az úrhatnám polgár*, melyet az Opera is felvett barokk operái és premierjei közé.

Köztudott, hogy az Opera fontos vállalásai közé tartozik, hogy minden évadban bemutat egy-egy barokk operát. A *Xerxes*, a *Hippolütosz* és *Aricia*, az *Íphigeneia Taurisban*, a *Farnace*, a *tündérr királynő*, és a *Poppea megkoronázása* után Almási-Tóth András (épp a *tündérr királynő* rendezője, az Opera művészeti igazgatója) kereste meg Tarnóczy Jakabot az új feladattal. A fiatal rendező, miután újra elolvasta Molière darabját, és meghallgatta Lully zenéjét, örömmel vállalta a felkérést. A két forrás magától értetődően összekapcsolódott, hiszen a mű is úgy született annak idején, hogy mind a szöveg, mind a zene hangsúlyos volt. Ráadásul Tarnóczy – miként ezt többször elmondta már –, zenés színházi rendezőként végzett, így technikai értelemben nem okoz problémát számára, hogy prózai színészeket és ének-művészeket kell összehangolnia a próbafolyamatban. Mint említette, az egyetemen számos éles helyzettel szembesültek, megtanították nekik az alapokat, a színházi hatásmechanizmusokat, dolgozhattak operaénekesekkel, mozgattak kórusokat. Ez rendkívül hasznos volt, mert világossá tette, hogy az opera

kötöttebb műfaj, lehatároltabbak a mozgások is: az énekesek állandó kapcsolata a karmesterrel mindig elsősorban szempont kell, legyen.

Bár a barokk kornak gazdag és nagy repertoárja van, a világ operaházai csak az elmúlt évtizedekben kezdték ismét elővenni ezeket a darabokat. Tarnóczy Jakab szerint ez nem meglepő, hiszen az a kor, amikor ezek a művek születtek, teljesen más keretet adtak a bemutatóknak. Ismeretlen módszer volt, hogy a nézők elsötétített nézőtérrel, csendben tekintsék meg a megvilágított színpadon zajló produkciót. Egy-egy darab előadása sokkal inkább társadalmi eseménynek számított, az emberek jöttek-mentek, ettek-ittak közben. Az *úrhatnám polgár* például első alkalommal az egyik nagy, Loire menti vadászkastélyban került a király vendégei elé. Az is köztudott, hogy voltak olyan alkalmak, amikor maga a király is vállalkozott arra, hogy táncoljon.

Ma is előfordul, hogy úgy igyekeznek megrendezni ezeket a műveket, hogy minél tel-

Tarnóczy Jakab az Örömműnyp - Bach-kantáták premierjén, 2018 | Fotó: Rákossy Péter

jesebben megidézzék az akkori közeget, az akkori körülményeket. Tarnóczy Jakab szerint ez egyféle hedonista megoldás, ami az időkezelés problémájára is rávilágít. Ma már aligha elvárható, hogy a közönség örömmel ülje végig a teljes terjedelmében majdnem négy órás darabot. Ezért elsősorban a szöveget igyekeznek sűrűbbé tenni a készülő bemutatóban.

Ugyanakkor a barokk megkerülhetetlen időszak a zenés színház szempontjából. Mint a fiatal művész elmondta, ő már az egyetemen alaposan megismerkedett a korról, amiért

legfőképpen Selmeczi Györgynek tartozik köszönettel. Az általa tartott zenetörténeti órákon olyannyira megragadta a rendezőt ennek a korszaknak a szépsége, hogy a szakdolgozatát is a barokk művek rendezési lehetőségeivel kapcsolatos kérdéseknek szentelte. Az Operának is állított már színpadra előadást Bach világi kantátáiból, *Örömműnyp* címmel. Bár ez a produkció nem opera volt, de magában hordozta azokat a zenei jegyeket, amelyek a zenedrámákban is jelen vannak. Számíthatunk rá, hogy a mostani munkáját is a szakértelem és a megszerzett tapasztalatok együttesen gazdagítják majd. ○

Pozitív szólam mezzóra

Szerző: Filip Viktória

Bár zenész nem volt a családban, a zene mindig is meghatározó volt Wiedemann Bernadett számára: a nagypapa lelkes gitárosként saját zenekart vezetett, az édesanyja pedig a zeneiskolában dolgozott, így kézenfekvő volt a zongora, majd az énektanulás. A tavaly *Lovagkereszttel és második Artisjus-díjjal* is kitüntetett mezzoszoprán a tanításról, a dalokról és a kortárs zene szépségeiről is mesélt.

Úgy tudom, legendás tanára, Bende Zsolt hatására látogatott el először az Operaházba zeneakadémistaként, és onnantól kezdve a sorsa megpecsételődő. Ön is sokat tanít. Mint a Weiner Leó Konzervatórium tanára és a Pécsi Tudományegyetem adjunktusa, mit szeretne átadni a növendékeinek?

A zene szeretetét mindenek előtt. Szeretném, ha a tanítványaim megismernék a klasszikus és kortárs zeneszerzőket egyaránt, ha jól tájékozódna a különböző stílusok között, ha belekóstolna az operett és a musical világába is.

A járványhelyzet egy szakaszában online órákat is tartott. Működik digitális keretek között a zeneoktatás?

Az éneklés technikai terén csak hátrányt tapasztaltam: nem hallom úgy a növendéke-

imet, ahogy személyesen hallanám, a hangszínek beállítása, a technikai kérdések tisztázása pedig interneten keresztül lehetetlen. Az egyetemistáknál azonban megfigyeltem, hogy megtanultak önállóan dolgozni, felkészülni, gyakorolni, ezért a fejlődésük ebben az időszakban sem állt meg. Sőt, volt olyan, akit ez a helyzet kifejezetten előremozdított.

Az előbb említett kortárs zenének ön elhivatott tolmácsolója, legutoljára épp Vajda János *A képzelt beteg, avagy öfelsege komédiája* című operájában láthattuk színpadon, tavaly decemberben pedig átvehette a második Artisjus-díjat is. Tapasztalata szerint mennyire érzékenyek a nézők erre a zenére?

Minden korszaknak, stílusnak megvan a maga közönsége: az egyik a barokk muzsikát, a másik kifejezetten Wagnert, a harmadik a

nagy romantikusokat szereti. A kortárs zenének is van rajongótábora, akik nagyon várják az új műveket, az új operákat, az új dalokat. A magyar operaszerzők alkotásait én a nemzeti kincseink közé sorolnám, a dalok pedig azért különlegesebbek, mert magyar írók, költők verseit, szövegeit zenésítik meg. A magyar irodalom adta érzelmi töltet és a szöveg jól érthetősége miatt a közönség magáénak érezheti ezt a műfajt.

Nem csak kortárs, hanem romantikus és klasszikus szerzők műveit is éneklidalestjein. Mivel előadói apparátusa kicsi, a dal koronavírus-kompatibilis műfaj, így most reneszánszát élhetné...

...és rendkívül jól streamelhető. Bende Zsolt szerint a hangot a dalok tartják kondícióban. Itt nagyon finom dolgokat kell énekelni egy szál zongorával a hátunk mögött. Természetesen az operában is meg kell mutatni a nőanszokat, de ott nagyobb az amplitúdó. A dal intimebb dolog. Kamarazenéről beszélünk, ahol a partnerrel való harmonikus munka, a technika, a stílus, a darab légkörének megteremtéséhez nagyon sok gyakorlás kell. Előfordul, hogy állandó zongorakísérrőmmel, Virág Emesével többet próbálok egy dalkoncertre, mint ha otthon egy régebben játszott karakter szólamának felrészítésén dolgoznék. Természetesen operák esetében a rendezői és együttes próbák több hetet vesznek igénybe.

Több mint húsz éve éneklid, számos rendezésben formálta meg Ulricát *Az álarcosbálból*. Ha most igazi jósnőként belenézhetne a saját üveggömbjébe, mit szeretne látni?

Szép és beteljesült pályát mondhatok magaménak, de bízom abban, hogy akik a szerepeket osztják és előadásokat terveznek, hosszú ideig számítanak rám. Nagyon lelkesen, elkötelezettséggel nyúltam a *Poppea megkoronázása* őszi premierje kapcsán Arnalta szólamá-

hoz, és bár egy CD felvétel, valamint Händel *Xerxes* című operája erejéig foglalkoztam barokk zenével, ez a terület még kiaknázatlan, egyben ígéretes lehet számomra.

Csak az Opera színpadain 600 előadásban 40 opera 40 szerepe fűződik a nevéhez. Az egyik ilyen Eboli hercegnő, akit 2010-ben Ferruccio Furlanetto világhírű basszus partnereként játszhatott a *Don Carlos*-ban.

Ez máig meghatározó élmény számomra. Az egyik ária előadása közben kinéztem oldalra, és ő ott állt a színpad oldalában, és hallgatta, ahogy énekelek. Egyébként a fiam, Pataki Bence is nagy Furlanetto-rajongó, még közös fotót is készített velem ezután az előadás után. Basszbaritonként harmincegy évesen pályája elején jár, kisebb és középs szerepeket egyre többet énekel, sőt Olaszországban a *Figaro házassága* címszerepét is ő játszotta. Nem dolgozunk együtt, de a konyhában azért megbeszéljük az énektechnikai kérdéseket, és az élet folyását. Ösztönzőm arra, hogy gyakoroljon, tanuljon, időben legyen kész a szerepekre, de különösebben nem kell motiválnom, mert a vágya az, hogy nagy énekes legyen.

A tavalyi év mérlegéhez hozzátartozik, hogy megkapta a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét is, ami díjai sokaságát gyarapította. Van olyan elismerése, ami különösképp inspiráló?

Minden visszajelzés becses, de örök emlék és nagy megtiszteltetés számomra a Melis-díj, mert azt még magától Melis Györgytől vehetem át személyesen. Fontosak az emlékek, fontos, hogy visszaidézzük a jóleső dolgokat. A rosszakat meg egyszerűen ki kell zárni. Ókovács Szilveszter mondta épp a minap: „Itt jön a mindig vidám Wiedemann Betti!” Én ezzel az optimizmussal és kíváncsisággal élem az életem, és tekintek a jövőbe. ○

○ A *Képzelt beteg*, 2020 | Fotó: Berecz Valler

Képernyőre költözve

Szerző: Filip Viktória

Januártól új, *fizetős streamingszolgáltatással bővült* az *OperaLive* közvetítéssorozat. A színházi korlátozásokban nem csak a problémát, hanem a lehetőséget is meglátva az Opera Otthonra szombati adásaiban főként az intézmény rég várt bemutatóit követhetik figyelemmel otthonuk biztonságából, a *Jegy.hu* felületén a friss operaélményre vágyó zenerajongók.

A kora nyárig ívelő szériát a *Szöktetés a szerájból* január végi premierje nyitotta és várhatóan az Ybl-koncert zárja majd júniusban. A huszonhárom előadás döntő többségét premierok közvetítései adják, de nemrég bemutatott, azonban a vírushelyzet miatt több előadást már meg nem élt darabok és repertoár előadások felvételei, továbbá opera- és balettgála, zenekari hangverseny, nyilvános lemezfelvétel és áriaest is színesíti a kínálatot.

A kijárási korlátozás miatt a felvételek aznap délután készülnek, majd feliratozás után, de vágás és utómunka nélkül jutnak este a nézők elé, úgynevezett csúsztatott élő adásként. Hogy még teljesebb legyen a befogadói élmény, az Opera nemrég új kamerákat is beszerzett. „Eddig is kiváló gépparkkal rendelkezünk, de a *Párizs lángjai* balettpremier óta kifejezetten közvetítésre használt, Amerikában nagyon népszerű és bevált márkájú broadcast kamerákkal dolgozunk” – avat be a részletekbe Amin Zoltán főigazgatói tanácsadó. A hat darab új kamera előnye nem a képminőségből, hanem az általuk nyújtott hatféle plánból ered. Ennyi szemszögből láthatják ugyanis a nézők a történéseket. Érdemes kitérni rá, hogy ezek az eszközök csak képet közve-

títenek, a hangra külön gondot fordítanak, hogy az a legprofibb körülmények között és módon legyen rögzítve: a kamerák számának sokszorosát használják mikrofonokban és hangtechnikában.

Az új kamerák használata könnyű és logikus. „Az eddigi készülékeinken a kijelző átlója

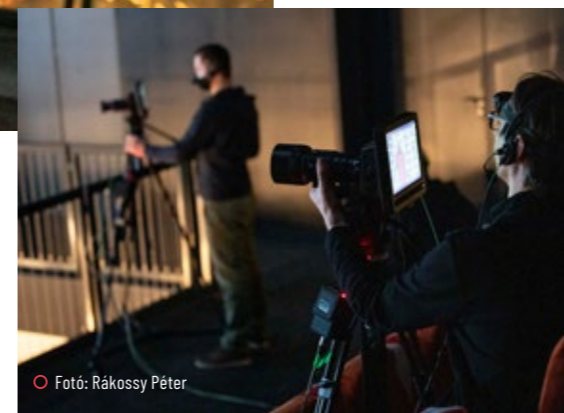
○ Szöktetés a szerájból | Fotó: Kummer János

○ A Mester és Margarita | Fotó: Rákossy Péter

○ Fotó: Rákossy Péter

○ Fotó: Rákossy Péter

mindössze három colos, azaz körülbelül 7-8 cm volt. Az új kamerákon ez 20 cm, azaz az operatőr is tökéletesen látja, mit rögzít. A hat kamera képe az adásrendező szobájában fut össze, és ő irányít egy szintén a közvetítésekre kifejlesztett vezérlőpulton keresztül. Mivel óriási kihívást jelent, hogy hétről hétre új produkciónak kell képernyőbarátá tennünk, az adásrendező személye kulcsfontosságú” – folytatja Amin Zoltán.

Az adásrendező nem csak részt vesz a próbákon, annak fontos résztvevője. Meg kell tanulnia a darabot, hiszen az előadást egy külön teremben ülve egy 80 centis monitoron csak a kameraképeken keresztül látja, melyekből aztán válogatnia kell. A hat kamera által rögzített kép jelenik meg előtte, plusz az adásban éppen látható, és még egy, ami előkészítésre vár. „Minden előadáshoz érkezik segítség: balett esetében egy balettmester, operánál játékmester vagy ügyelő. Ő az, aki az adásrendezőt emlékezteti például arra,

hogy Don Carlos balról érkezik, de II. Fülöp főt fog énekelni a lépcső tetején.

Természetesen nincs megállás, tervezzük a kamerarendszer továbbfejlesztését olyan kiegészítőkkel, amik segítik a kamerák gyors és könnyű mozgathatóságát, a képek közötti átmenet gördülékenységét, fokozatmentességét. Azt szeretnénk, ha a nézők számára még szebbé, még élvezhetőbbé tudnánk tenni ezeket a közvetítéseket.”

A kérdésre, mely szerint nem fél-e attól, hogy a streamelés hatására a közönség leszokik majd a színházba járáról, Amin Zoltán így reagált: „Egyértelműen nem. Megváltozott a világ. Nagyon fontos, hogy az opera műfaja sokkal többet legyen jelen a virtuális térben. Az elmúlt egy évben a Magyar Állami Operaház megduplázta követői számát a közösségi médiában, így olyan erősödést hajtott végre, amire méltán lehetünk büszkéek. Az Opera játszóhelyein – és főleg a belátható időn belül megnyíló Operaházban – megjelenni, és részt venni egy előadáson, társasági esemény, sikk. A világmindenség legjobb kameráival, a földkerekség legkiválóbb személyzetével, kis túlzással a világ minden pénzével sem tudjuk visszaadni azt az élményt, amit ott, a helyszínen átélhetünk.” ○

Vérplazmadonorok az Operaházból

Szerző: Papp Tímea

*Az Opera Magazin előző számaiban már beszámoltunk arról, **hogyan segítette az Opera** mosható maszkokkal a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetet, és **hogyan működnek közre önkéntesként művészek és adminisztratív munkatársak az Országos Mentőszolgálatnál a tesztműveletek adminisztrációjában. A Ház dolgozói a karitatív szolgálatot a téli hónapokban egészen különleges módon folytatták.***

© Bakonyi Marcell | Fotó: Berecz Valter

© Irlanda Gergely | Fotó: Berecz Valter

sének enyhítésére, illetve a teljes aktivitás visszaszerzésére, és e kezdeményezésbe igény szerint a táncosok, a zenészek és az énekesek is bekapcsolódhatnak.

„Érdekes, hogy a plazmaadás sokkal kevésbé terhelt meg, teljesen nyugodtan viseltem azt a szűk egy órát, míg levették a plazmát. Ott volt Berecz Valter fotós is, hogy dokumentálja ezt az eseményt, vele pedig jól ismerjük egymást, mert több turné vettünk részt, így gyorsan és jól eltelt az idő” – mesélte a basszbariton, aki azt is elmondta, hogy egy kis labdát kaptak, amit folyamatosan pumpálni kellett, hogy a megfelelő véráramlást és vérnyomást biztosítsák. A sportos plazmaadás jutalma kávé, üdítő és szendvics volt. „Tökéletes ellátás!” – jegyezte meg nevetve Bakonyi Marcell.

© Magyesi Schwartz Lúcia | Fotó: Kummer János

Visszatérve a plazmára: a levétel feltétele, hogy a donor 18 és 60 év közötti (60 és 70 év között egyedi elbírálásban részesül), legalább két hete tünetmentes, nincs karanténban, nincs súlyos krónikus betegsége, és részt vesz egy kétlépcsős kivizsgálásban (ennek során ellenőrzik, hogy vírusmentes-e, illetve van-e kellő mennyiségben vírusellenes ellenanyag a vérben). Ezeknek a feltételeknek Bakonyi Marcell is megfelelt. „Szerettem volna segíteni azoknak, akiknek szüksége van rá.” Ennyire egyszerűen indokolta az operaénekes azt, miért adott vérplazmát, és tette ezt annak ellenére,

Dr. Lacza Zsombor tájékoztatott arról, hogy szerencsére mindig volt elegendő donort jelölt ahhoz, hogy az igényeket ki tudják szolgálni. Ugyan a második hullám kezdetén kritikussá vált a helyzet, mivel az első hullámból felhalmozott készlet két hét alatt kifutott, és még nem volt elegendő gyógyult, aki plazmát tudott volna adni, de a helyzet rendeződött. A gyógyult önkéntesekre azonban a harmadik hullám idején és a későbbiekben is szükség lehet, ezért várják a jelentkezőket a donornakjelentkezem.hu oldalon. ○

A koronavírus nem válogat: a Magyar Állami Operaház művészei és háttérben dolgozó munkatársai közül is többen átestek a betegségen. Ez viszont azt jelenti, hogy az ő vérükben már kellő mennyiségben megvannak azok az ellenanyagok, amelyek gátolják a vírus szaporodását, így ők plazmaadással tudják segíteni az aktív státuszú betegek gyógyulását. A koronavírus-fertőzésnek ugyanis még nincs teljesen hatékony gyógymódja, ezért azoknak, akik életveszélyes állapotban vannak, komoly segítséget jelenthet a vérplazma-terápia. A gyógyult betegek a véradáshoz hasonló eljárásban tudnak vérplazmát adni, ami egyáltalán nem jelent veszélyt a szervezetre, hiszen a vérplazma néhány napon belül újratermelődik.

A Magyar Nemzeti Balett és a Testnevelési Egyetem között már létezik egészségügyi-tudományos együttműködés, ezért is volt ma-

gától értetődő az Opera kapcsolatfelvétele. „Örömmel vettük a dalszínház megkeresését, hiszen az ott dolgozó és Covid-fertőzésen átesett művészek egészséges életmódot élnek, tehát náluk a plazmaadásból kizáró tényező nemigen áll fenn – avatta be lapunkat dr. Lacza Zsombor, a Testnevelési Egyetem tudományos rektorhelyettese, a vérplazma-terápia fejlesztésével foglalkozó OrthoSera kutatócsoport egyik alapító tagja az együttműködés hátterébe. – Más intézményi megkereséseket is kaptunk, de azt kell mondjam, hogy az Operával mindig öröm dolgozni: nagyon pontos, fegyelmezett, jól szervezett projekteket indítunk együtt, amelyben kritikusán fontos, hogy megfelelő tudományos adatok, vagy jelen esetben megfelelő plazma álljon rendelkezésre.” Hozzátette, hogy a Testnevelési Egyetem külön programot indít a gyógyultak körében sokszor visszatérő panasz, azaz a fizikai teljesítmény csökkené-

„Egyre inkább érzem a magyar zenét”

Szerző: Ur Máté

Alexandre Dimcevski *2016 óta az Opera koncertmestere.* Francia, orosz és macedón gyökerekkel rendelkezik, a magyar zenei életbe pedig egykori tanára, Kelemen Barnabás vezette be. Nem mellesleg hisz a hegedűiskolákban és imádja a hangszerét.

○ Ybl205 hangverseny, 2019 - karmester: Kocsár Balázs | Fotó: Berecz Váler

Franciaországban született orosz-macedón családban. Németországban az orosz hegedűiskola szerint tanult, most pedig Magyarországon él és dolgozik. Hol van otthon?

Ez egy érdekes dolog. Az életem eddigi szakaszaiban bárhol is voltam, sosem volt kérdés, hogy miért azt, és miért ott csinálom. Minden helyzetben jól éreztem magam, de

ha ki kell emelni egyet, akkor Franciaországba térek vissza a legszívesebben, hiszen a szüleim most is ott élnek.

Mikor döntött úgy, hogy Magyarországra jön?

Egyszerűen egy meghallgatás miatt érkeztem ide, amit a Magyar Állami Operaház írt ki még 2016-ban. Kölnben Kelemen Barnabástól tanulhattam, ő hívta fel a figyelmem a lehetőségre. Utolsó éves voltam, és mivel a próbajáték sikerült, egy évig ingáztam. Ma már Budapesten van a bázisom.

A koncertmesteri lehetőség vonzotta?

Bár édesapám Toulouse-ban volt koncertmester, tehát volt előttem példa, nem csak ez volt az ok. Élvezem, hogy egy egész szimfonikus zenekart vezethetek, azonban szóló- és kamarakoncertek nélkül nem érzem magam teljesnek. Mindegyik művészi elfoglaltságnak megvan a maga varázsa. Azt hiszem, hogy egy jó arányt kell beállítani, mert bármit is csináljak, a legfontosabb, hogy olyan

emberekkel vegyem körül magamat, akik inspirálnak és akiktől tanulni tudok.

Említette, hogy Kelemen Barnabás volt a tanára. Hogyan működtek együtt?

Mielőtt találkoztam volna Barnabással, csak orosz mestereim voltak, tehát már az indulás is különleges volt. Ami a hegedűjátékot illeti, egy teljesen új világot fedeztem fel általa. Nagyszerű hegedűs, aki óráról órára új ötleteket, egyedülálló megoldásokat hozott. Nyugodtan mondhatom, hogy megváltoztatta a zenéhez való hozzáállásomat.

Előtte orosz módszer szerint tanult.

Hisz egyáltalán a hegedűiskolákban?

Abszolút! A legnagyobb baj az, hogy manapság ezek a különbségek egyre inkább elmosódnak, a hangszeres játék univerzálisabb lett. Nagy szerencse, hogy számos felvétel elérhető a videómegosztókon, így aki erre hajlandó, megpróbálhat valamit ellesni a legnagyobbaktól. Az orosz iskola alapvető jellemzője például a puha, szép és melegséget árasztó, ugyanakkor intenzív hangok megszólaltatása, ami számomra továbbra is elsődleges.

A magyar művekhez milyen a viszonya?

Legutóbb Hubay Jenő *A cremonai hegedűs* című operájában játszottam. Nagy élmény volt, és egyre inkább érzem a magyar zenét, de még van mit felfedeznem. Örülök, mert az operaházi munka keretében erre nagyon is sok lehetőség nyílik.

Elárulja, hogy milyen hegedűn játszik?

Egy Carlo Ferdinando Landolfi által jegyzett 1754-es hangszerem van. Hangzásvilága gazdag és színes, erőteljes ugyanakkor intím is egyben. Nem is kívánhatnék jobb hegedűt magamnak. ○

○ Ybl205 hangverseny, 2019 | Fotó: Berecz Váler

Dimenziószongora sárgában és fehérben

Szerző: Szabó Z. Levente

Az első inspiráció egy Sokol táskarádióon keresztül érkezett, később *jött a képzőművészet, majd Párizs és az Eiffel-torony, egy iskolai találkozás*, hogy ismét Eiffel tegye teljessé a sort. Ezúttal a Magyar Állami Operaház Eiffel Műhelyháza, melynek tereibe most már Saxon Szász János alkotásai is kikerültek.

Azt olvastam egy kritikában, hogy ez a két szín az anyagi és a szellemi vetület megjelenése a műveiben.

Pontosan. A sárga evilági, a legvilágosabb tónusú, vitalitást hordozó szín, a fehér a tónus nélküli letisztult lelki, szellemi állapot. Akarva-akaratlanul találtam rá a *Fehér kereszt* című festmény megalkotásakor, és annyira megragadott, hogy bár néha tesztek kitérőket, mindig visszatérek ide. Korán kialakult bennem, hogy a dolgok mögé akartam látni, a tárgy nélküli világba, amihez túl kellett lépnem a klasszikus megfigyelésen. Már megvolt a saját utam, de ehhez meg kellett találnom a kifejezési módot, először is a geometriát.

Az ön festményei a térbe is kilépnek, saját szavaival úgy fogalmazta meg, hogy „polidimenzionálisak”.

A műveim valójában kép-objektek és polidimenzionálisak, amelyekben a formák sokféle méretben, illetve léptékben fordulnak

elő, és kapcsolódnak egymáshoz. Ez a képi világom a természeti megfigyelésekből indult, de csak azután bontakozott ki, hogy Párizsban megismerkedtem a dél-amerikai eredetű MADI mozgalommal. A MADI lebontja a kereteket, poligon formáival a végtelen felé tör; a mű a környezet része, miközben a környezet is a műé (ti. a töredezett széleken a fal síkja behatol az alkotásba); továbbá ürökkel szabdalta a terek, és minden kimozdul, vagy ténylegesen is mozog. A kilencvenes évektől ezek a művészeti/alkotói alapvetések szabadtették ki a polidimenzionális formáimat a négyszög alakú vászon szorításából, és a sárga-fehér mellett még egy konstrukciós elem került be alkotói repertoáromba: az űr, mint „anyagtalan világ”.

Az alkotásai szakrális tartalommal is bírnak?

Minden műtárgy alkotói folyamatát párbeszédként élem meg a Teremtővel. Az alkotás

Fotó:Tomas Hulík

folyamata kegyelmi állapot, ezért törekszem a tölem telhető tökéletességre. Nálam a sárga-fehér-űr, a test-lélek-szellem analógiája, és valóban szakrális állapot, mint amikor a rét virágba borul. Ha közelebről nézem, ezek a virágok mind különbözőek, végtelenül színesek, mégis egységet alkotnak. A műalkotások minden egyes darabja egy-egy leszakított virágszál a határtalan mezőről, kiragadott részlet a végtelen világból.

Hogyan kerülnek most ezek a művek a Magyar Állami Operaházhoz?

Bizonyos értelemben ez a polidimenzionalitás vezetett az Eiffel Műhelyházhöz. Persze áttételesen. Van egy találmányom, amit *Poliuniverzum játéksaládnak* neveztem el, és amivel rendszeresen meghívnak iskolákba matematika-művészet órákat tartani. Az egyik ilyen alkalmat követte az adott tanintézmény azon rendezvénye, ahol közös asztalhoz kerültünk Ókovács Szilveszterrel. Beszélgettünk, megismertük egymás felfogását a művészetről. Így kezdődött a munkakapcsolat.

Rögtön az Eiffel Műhelyház jött szóba?

Amikor ez a találkozás megtörtént, főigazgatóként épp teljesen benne volt a Műhelyház konstrukciós beruházásában. Arról beszélgettünk, hogy ott nagy, üres betonfelületek vannak, és jó lenne, ha a zenén túl valamilyen más, plusz művészeti aspektus is megjelenne. Azok a geometrikus formák, amelyeket használok, eltérő mére-

tűek, kicsik, közepesek, nagyok, óriásiak, de azért az mindjárt kiderült, hogy ekkora léptékű alkotásokkal alig rendelkezem. Egyszer volt egy művem, ami egy templom kupolájából indult, betöltve a teret, még az utcára is kilépett, ám az éppen azért, mert adott helyhez formálódott, többé másutt nem kiállítható. Itt más, új koncepcióra volt szükség. Készítettem egy tervcsokrot, ami nagyon megtetszett és megállapodtunk, hogy az Opera műhelyei alkalmasak arra, hogy technikailag megvalósítsuk ezeket a formákat. Ráadásul a járványveszély miatt sajnos elmaradtak az előadások, de így fel szabadult a munkaerő, a kapacitás is.

Bár plusz művészeti aspektusról esett szó, mégis, van valamilyen összefüggés ezek között az alkotások és a zene, illetve közvetlenül az intézmény között?

Igen. Végül harminc óriási táblakép készült, ezek között van kettő, amelyik kifejezetten az Opera emblémájára reflektál. A művek fele az Opera számára valósult meg, és számos kapcsolódik a zenéhez, mint például a *Dimenziószongora*.

Hogyan kötődik a képzőművész a zenéhez?

Valójában az én legelső ihletett pillanataim, amikor a művészet megérintett, a zenéből fakadtak. Még óvodás voltam, a nővéreim középiskolában tanultak, és volt egy Sokol márkájú táskarádiójuk. Amikor a nyári szünetben hazahozták, az egyiket addig tekergettem, amíg rá nem találtam valamilyen zenére. Persze hangosan hallgattam, és a szüleim rám szóltak, hogy halkítsam le, mert szétmegy a fejük. Én meg kicsit sértődötten kimentem a kert végébe, hogy mégis hangosan szólhasson az a rádió. Egy idő után már tudatosan kerestem a komolyzenei blokkokat,

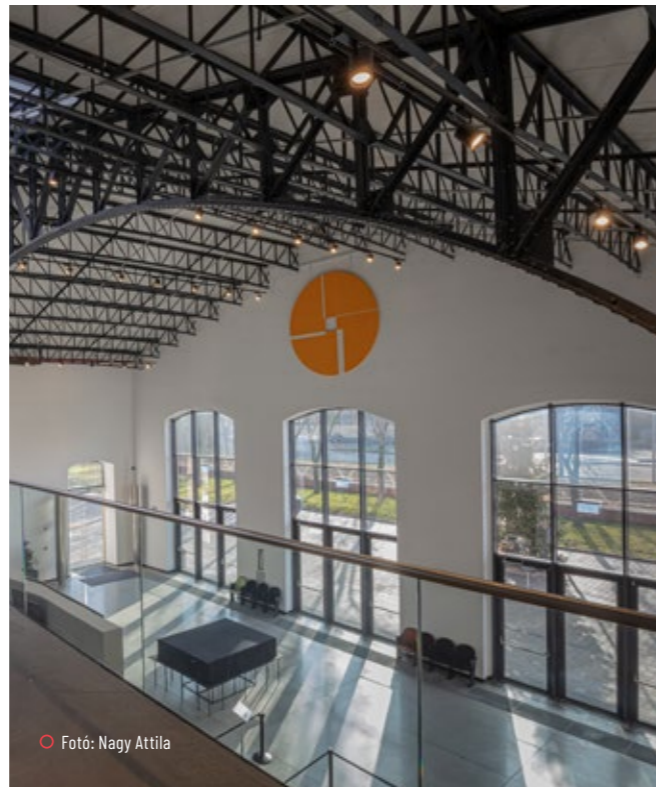

Fotó: Rákossy Péter

mert azok tetszettek a legjobban. Emlékszem, belém ívódott egy név, amit a műsor végén mondtak: „Bartók Béla zeneművét hallották.”

Bartókhöz is fűződnek művei?

Ha már polidimenziók, az illeszkedések is összetettek. A kilencvenes évek elején, amikor számunkra is kinyílt a világ, átrajzolódott az az Európa, amit addig ismertünk. Párizsban szerveztek egy *Európai Látkép* című kiállítást, ahol a rendezők arra voltak kíváncsiak, mi művészek milyennek látatjuk az új Európát az Eiffel-toronyból. Két képemet beválogatták. Az egyiknek a címe Bartók szerzeménye volt: *Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára*. A kiállítás ideje alatt hónapokig ott éltünk Párizsban, és állandó szabad belépőnk volt a toronyba. Szinte minden nap elmentünk, megnéztük más-más napszakokban, más-más szintjeit. A torony és persze Eiffel bővületében éltünk. Zene, Bartók, Eiffel, alkotás – mindez most ismét összekapcsolódott itt, Budapesten. ◊

Fotó: Nagy Attila

Sába a mikrofon előtt

Szerző: Csabai Máté

Lemezfelvétel készült Goldmark Károly legismertebb operájából, a *Sába királynőjéből*, az Eiffel Műhelyház Fricsay stúdiójában. A munkáról és az új helyszínről Csurgó Tamás zenei rendezőt, Kondás Ferenc hangmérnököt, valamint Gál Erika operaénekest, Sába megformálóját kérdeztük.

Sümeji Eszter a Sába királynője hangfelvételén a Fricsay stúdióban
Fotó: Berecz Valtér

A *Sába királynője* című produkció a bemutatója óta a Magyar Állami Operaház egyik legsikeresebb előadása. Goldmark Károly francia stílusú grande operája kapcsán lehet azon tanakodni, hogy a magyar kultúrához szervesen tartozó műről van-e szó, ahogy azon is, hogy az orientalista, a héber vagy „a magyar bus dallamokkal feltűnőleg rokon lejtésekben mozgó” melódiák miként formálják a zeneiségét. Kétségtelen azonban, hogy ez az egyetlen magyar szerző által jegyzett romantikus opera, amely komoly nemzetközi sikert aratott, még úgy is, hogy mostoha sors jutott neki – többször kiesett és visszakerült a kánonba –, de végsősoron sem a kritikusok, sem a karmesterek fanyalgása nem ártott

neki. A Káel Csaba rendezte előadás ennek megfelelően New Yorkban és koncertszerű változatban Tel-Avivban is kivívta a műfaj rajongóinak elismerését, most pedig hiánypótló zenei felvétel készült belőle a neves karmesterről elnevezett, új stúdióban. A négyszáz négyzetméter alapterületű, mintegy négyezer légméteres térfogatú terem alkalmas egy operai léptékű előadóapparátus befogadására. A Sába királynője esetében szükség is van ezekre a méretekre: a mű hatvan fős zenekart és nyolcvan fős kórust alkalmaz.

Kondás Ferenc, a Sába-felvétel hangmérnöke elmondta, hogy az ötlet fogantatásától kezdve részt vett a stúdió létrehozásában: „Arató

Éva tervezte az akusztikát, és kiváló munkát végzett. Számomra nagy meglepetés volt, mi csoda hangzása van a teremnek! Nem tompa és nem is túl visszhangos; ahogy egy zenész kifejezte: amikor játszik, úgy érzi, nincs egyedül ebben a térben.” Felszereltségében a klasszikus zenéhez mért nyugat-európai színvonalat igyekeztek képviselni. Az akusztikai tér kiemelt fontosságú a klasszikus zenei felvételek esetében, utalt rá a szakember, és az igazán jó hanganyag elkészítéséhez rengeteg mikrofonra van szükség. A Sába királynőjéhez 46-48 darabot használtak, ami rengeteg utómunkát is jelent. Hogy miben más egy klasszikus zenei hangmérnök feladata, mint egy könnyűzenében dolgozóé, arra

Évek óta nem készült lemezfelvétel az Opera művészeivel ilyen professzionális körülmények között: 2012-ben a *Hunyadi László*, 2013-ban a *Háry János*, 2017-ben a *Székely fonó* című műveket rögzítették. Ez a négyfelvonásos opera az intézmény következő, nagy volumenű vállalása, melyben Kocsár Balázs vezényli a Magyar Állami Operaház Zenekarát és Énekkarát. Mivel az operának gazdag recepciótörténete van – Brahms, illetve a kor neves kritikusa, Eduard Hanslick is kritizálta, Goldmark Károly pedig többször átdolgozta, még úgy is, hogy rögtön közönségsikert aratott –, Kocsár kialakíthatta a legelőnyösebb verziót. Az ő jobbkeze a stúdióban a zenei rendező, Csurgó Tamás volt. „A karmester a

pulpitusról, a zene által betöltött térben hallja a hangzást, a zenei rendező viszont a mikrofonokon keresztül. Egyfajta külső fülként szolgál a dirigens számára, aki ennek alapján fogalmazza meg kéréseit a hangmérnök felé” – avat be a részletekbe a szakember. Nem csak a stúdióban dolgoznak szorosan együtt: „Előtte három-négy hétig foglalkoztunk a darabbal. Egy háromórás operára bőven rá lehet szánni ennyi időt.” A zenei rendező gondoskodik arról is, hogy a hangfelvétel megfeleljen az operából

Kondás Ferenc szemléletes képpel felelt: „A könnyűzenei hangmérnök teret generál azaz, ahogy elhelyezi a zömében elektromos hangszereket, a klasszikus zenei hangmérnök viszont azt a teret igyekszik rögzíteni, ahol a zene megszólal.”

készülő tévéfilm alkotóinak – mert egy ilyen is készült, mégpedig az Eiffel Műhelyházban, egy pályázat keretében. „Van az operában egy rézfúvós állás, aminek a színpalak mögül kell szólnia, ekkor a lemezen is meg kell teremteni ezt a hatást. Ha egy szereplő távolabb

Sába királynője hangfelvétel a Fricsay Ferenc stúdióban az Eiffel Műhelyházban
Fotó: Berecz Václav

László Boldizsár és Szemerédi Károly a Sába királynője filmfelvételén a Bánffy Miklós teremben az Eiffel Műhelyházban | Fotó: Rákossy Péter

Gál Erika a Sába királynője filmfelvételén a Hevesi Sándor teremben
Fotó: Rákossy Péter

sétál a kamerától, akkor ennek a hanganyagban is hallatszania kell” – emelt ki két példát Csurgó az utómunka fázisához tartozó feladatok közül.

Ahogy azt az Opera visszatérő közönsége sejtetheti, a felvételek az anno az Erkel Színházban is látható egyik szereposztás működik közre. Szulamitot Sümegi Eszter, Asszádot Török Katalin, a főpapot Pallerdi András, Salamont pedig Szemerédi Károly formálja meg. A címszerepben az a Gál Erika énekel, aki itthon és a külföldi turnékon is nagyszerű alakítást nyújtott. „Aligha találhattak volna megfelelőbbet a szerepre” – írta róla korábban egy hazai kritikus. Az énekesnő így mesélt

a munkáról: „Valóban a torkomban volt ez a szólam, de a lemezkészítésben kevesebb rutinom van.” A felvétel alkalmat ad a hangja visszahallgatására, igaz, ez azt eredményezi, hogy úgy érzi, állandóan lenne min javítania: „Bízom a karmesterben és a hangmérnökökben, hogy ragyogó lemez lesz.”

A Sába királynőjéből – ahogy már utaltunk rá – film is készül, ami nem kevésbé munkás feladat, mint a hanglemez elkészítése. „Ilyenkor is kell énekelni, mert látszik, ha az ember csak tátog” – mondta az énekesnő. A színészi játék szerepe pedig felértékelődik a közeli képek-nél: „Volt, hogy a kamerának énekeltem szerelmi duettet Asszád helyett, aztán volt, hogy a kamera került Sába helyébe, és a herceg énekelt neki. Sába rendkívül összetett, emberi karakter. Benne egyszerre harcol a királynői és a női rész, a hatalomra és a szerelemre irányuló vágy. Igazán filmszerű anyag született, ami jobban kiemeli a címszereplő egyéniségét, és talán még közelebb hozza az operát a közönséghez.”

„Ez is egy olyan dolog, amivel meg lehet küzdeni”

Szerző: Braun Anna

Egy hosszú nap végén, egy nagy reggeli reklámfotózás és a *Don Juan* próbái után tudtunk beszélgetni februárban a Magyar Nemzeti Balett principáljával, Leblanc Gergellyel. Kiderült, hogy az elmúlt hónapok bezártságának rengeteg jó oldala van, *felértékelődtek a baráti és szakmai kapcsolatok*, és sokkal több idő jutna olyan dolgokra is, amiket sajnós most nem lehet csinálni.

Fotó: Nagy Attila

Laurencia, 2020 | Fotó: Nagy Attila

Fáradtnak tűnik.

Kicsit túlvállaltam magam ma.

Jellemző?

Mostanában nem annyira, de ma volt egy nagy reklámfotózás a Magyar Nemzeti Balettel, aztán próbák következtek. Éppen elkezdődött a *Don Juan* betanulása, néhány napja munkalázban ég az együttes. Mindig azt hiszem egyébként, hogy a fotózás nagyon könnyű lesz, szeretem is az ilyen munkákat, mert kiragadnak a hétköznapi monotonitásából, de a végén rádöbbenek, hogy az is elég fárasztó munka.

Most általában milyen

energiaszinten van? Ez a „fékezett habzás” jót tesz vagy mentálisan inkább kimerítő?

Bevallom, hogy a tavaszi leállás kifejezetten jókor jött számomra. Az első hónap pihenéssel telt. Nagyon optimista voltam kezdetben. Azt gondoltam, hogy nemsokára minden visszaáll a megszokott kerékvágásba, de azt látjuk, hogy ez a pillanat még most, egy évvel később sem jött el. Akkor kifejezetten élveztem a semmittevést. Hátradőltem, egyedül voltam otthon, végre minden olyan adminisztratív apróságot elintéztam, amit korábban nem tudtam munka mellett elvégezni, és vártam, hogy elkezdjük a próbákat.

A pszichológia ismer egy olyan terminust, hogy „vasárnapi neurózis”, amit azok az emberek élnek meg, akiknek minden percük be van osztva. Amikor ők szabadságra vannak „kényszerítve”, gyakran szorongani kezdenek. Őszintén szólva valami ilyesmire számítottam...

Egyáltalán nem ez történt! Nehéz időszakot éltem előtte, rengeteg

volt a munka, lelkileg sem voltam a legjobb állapotban, fáradt volt az izomzatom, sérült a bokám. Volt egy komolyabb betegségem is februárban, ami miatt le kellett mondanom a *Karamazov* testvéreket, és éppen csak visszatértem próbálni. Nagyon kellett már a testemnek-lelkemnek ez a pihenés.

Mit hozott még az a négy hónap?

Teljesen átalakult a társadalmi életünk. Többször látjuk vendégül ismerőseinket otthonunkban vagy mi megyünk el a barátokhoz, mi főzünk, nincs olyan, hogy csak úgy elmegyünk enni-inni valahova. Ez egy más típusú együttlét, mint amit korábban megszoktam. Sokszor emlegetjük, hogy mennyire hiányoznak az előadások utáni beülések, levezető társalgások. Most úgy érzem, amikor alkalom nyílt rá, ezt nem tettem meg elég sűrűn. Az is változott, hogy megkerestem olyan embereket, akik régen fontosak voltak számomra, de valamiért elvesztettük a kapcsolatot. Azt hiszem, hogy ilyen típusú kapcsolatfelvétele mindenkiene volt...

Elkapta a koronavírust?

Igen, szeptemberben átestem rajta, ezért is vagyok most nyugodtabb talán. A hetekben el-

Fotó: Nagy Attila

lenőriztem is, még mindig van antitest a véremben, még mindig tart a védettségem, ez természetesen megkönnyíti a mindennapokat. Egy évvel ezelőtt mindannyian nagyon féltünk, nem ismertük ezt a vírust, nem tudtuk, milyen következményekkel kell számolnunk.

Most már látom, hogy ez is egy olyan dolog, amivel meg lehet küzdeni. Emlékszem, hogy a *Laurenciák* alatt – az utolsó néhány előadásra sem kerülhetett sor – folyamatosan találgattuk, hogy milyen lesz a bezárás, és mikor következik be. Azt egyikünk sem gondolta, hogy a kihagyás több lesz, mint négy hónap.

Mennyi idő kellett, amíg a fizikai erőnlétet visszanyerte?

Bő egy hónap, úgy, hogy nyáron már adtunk egy-másnak gyakorlatot online, pontosabban az Étoile-ok a többieknek, a karantén utolsó hat hetében. Nyár végén kezdtük el a rendes próbákat, szeptemberben egy nagyon jó produkciót hoztunk tető alá. Nehéz volt, de nem lehetetlen. Igen, nagyjából egy hónap kellett ahhoz, hogy a nagy ugrásokat megcsináljam, és a nehezebb szövegeket el tudjam táncolni. Ugyanakkor kellett a visszatéréshez a *Kaktuszok* című balett-est is – én az 5 tangóban táncoltam –, ami óriási adrenalinbomba volt: hatalmas motivációt jelentett, hogy tudtam, mikor kell színpadon lennem. Hónapok után volt egy igazi célunk,

Don Juan-kreatívfotózás, 2021 | Fotó: Rákossy Péter

egy olyan előadás, ami megvalósult, amire teljes gőzzel lehetett készülni.

Milyen volt az újra-találkozás az együttes többi tagjával?

Nagyon jó volt, mindenki felszabadult volt. Nyáron kinyitottak az éttermek, dolgoztunk, úgy éltünk, mint korábban. És azt hittük, hogy magunk mögött hagytuk ezt az egészet.

De nem ez történt.

Nem, de vannak előadásaink, próbálunk, és nekem az sem jelent gondot, hogy valamivel lassabb, kevésbé stresszes életet élek. Korábban például soha nem főztem itthon, a takarítást pedig mindig lepasszoltam, most nemcsak elvégzem ezeket a feladatokat, de még örömmel is teszem. Sok ilyen új felfedezés van.

Például?

Például rengeteget vagyunk szabad levegőn, sokat járunk a természetbe kirándulni, sétálni. Van idő, és ennek a helyzetnek persze az a „tragédiája”, hogy amint már lehet egy sor számomra kedves dolgot csinálni – mint például utazni, beülni valahova –, rögtön visszatér a régi tempó is, és ismét nem lesz ezekre időm.

Mikor jöhet ez el? Mi az ön jóslata?

Nagyon optimista vagyok! És eddig sosem jött be... Májusban az élet vissza fog térni a rendes kerékvágásba és ebben az évadban lesz még élő előadásunk. Ez a várakozásom! Ha nem így lesz, legfeljebb csalódom, de inkább erre kalibrálok magam. ○

Rovatunkban arra kérjük az interjúalanyt, hogy szólítsa meg egy másik tár vagy hangfaj művészt egy kérdéssel, ami régóta foglalkoztatja, de még sohasem volt alkalma feltenni. Előző számunkban Szegedi Csaba bariton ezt kérdezte a balettművésztől: „A karantén időszakában, a családdal összezárva, milyen kreatív, leleményes megoldásokkal sikerült megőrizni a fizikai fitnesset?” Leblanc Gergely válasza: „Rengeteget takarítottam! És ezt azóta is megőriztem... Viccen kívül, az első időszakot egyedül éltem végig, jóval hosszabbra nyúlt, mint vártam, és nagyon örülök, hogy ezt az őszi-téli leállást már nem kell egyedül töltenem. Együttérzek azokkal, akik magányosan élnek otthon, nem egy felemelő állapot.” Leblanc Gergely kérdése pedig így hangzik: „Figyelve az OperaLive közvetítéseit, ezen belül a Tercett-Trió sorozatát, feltűnt, hogy Andrassy-Neuenein Krisztina oszlopos tagja a műsornak. Az énekkari művészként és be-tanító zongorakísérőként is dolgozó Krisztinától azt szeretném megtudni, született-e új célja vagy elhatározása a pandémia alatt?”

KEPMÁS

MAGAZIN | nőknek és férfiaknak

AZ OLVASÁS ÖNMAGUNKKAL TÖLTÖTT MINŐSÉGI IDŐ

INSPIRÁLÓ INTERJÚK ÉS TÖRTÉNETEK

HITELES ÍRÁSOK AZ ÉLETRŐL

LÉLEKTAN A HÉTKÖZNAPOKBAN

KULTURÁLIS TARTALMAK

SAKÉRTŐI TANÁCSOK

KEPMAS.HU

ELOFIZETES@KEPMAS.HU

Operahősök a nappaliban – Kérdések és válaszok az operáról

Szerző: Várhegyi András

Folytatódik az Opera Magazin sorozata, amelyben zenei szakembereket faggatunk az aktuális operajátszási trendekről és a közönség megszólításának lehetséges módjairól. Ezúttal *Csák Balázs* kritikust, az Operaportál főszerkesztőjét és *Farkas Zoltán* zenetörténészt, a Bartók Béla Emlékház igazgatóját kérdeztük, akik az online közvetítések pozitívumairól és buktatóiról is beszéltek.

Leánder és Lenszirom, 2016 | Fotó: Pályi Zsófia

CsB: Egy-két esetet leszámítva mindig elkerültem, hogy online előadásról írjak. Elsősorban az énekek minősége, ezen belül is főleg a volumene az, amiről a képernyőn keresztül nem kapok pontos képet, hiszen ilyenkor már „mikrofonhangokat” hallunk. És persze ott van az a nehezen definiálható fogalom is, amit az előadások légkörének nevezünk, és ami csak élőben érzékelhető igazán. Más kérdés, hogy az említettektől függetlenül a legtöbb ember számára a streamelés minden külföldi produkció esetében alternatívát jelent. Merthogy igen kevesen tehetik meg, hogy a Metropolitan vagy a Scala előadásait élőben tekintsek meg.

Pandémia idején azonban beszűkülnek a lehetőségek. Ha nem csak régi felvételeket és lemezeket szeretnénk látni-hallani, a streamelés jó (ha nem az egyedüli) opció a műfajjal való találkozásra. Hogyan látják ezt?

CsB: A élő előadás jobb, mint a streamelés. Utóbbi viszont sokkal jobb, mint az, ha egyáltalán nem lenne előadás. Arról nem is beszélve, hogy milyen sokat jelent a fellépési lehetőség az előadók számára, még akkor is, ha nincs közönség.

FZ: Ha nem lehet közönség előtti előadásokat tartani, akkor egyértelműen folytatni kell a streamelést. Ezt valom koncertrendezőként is a Bartók Béla Emlékházban. Az előadók iránt is felelősséget érzünk, hogy a – gyakran a mi sajátos igényeinknek összeállított – műsorukat előadhassák. A zenei élet nem állhat le, így tudjuk biztosítani a túlélést.

Ezt egy ideig akkor is vállalni kell, ha egyébként a rendező intézmények számára jelentős bevételkieséssel jár.

Megfigyelhetők a közvetítésekre jellemző sajtósági jegyek, eszközbeli megoldások, amelyek a hagyományos nézői élményen túl is képesek nyújtani valami pluszt?

CsB: A kamera olyan dolgokat is lát és láttat, amit mi a nézőtérre nem biztos, hogy érzékelünk. Ez egyszerre lehet előny és hátrány, hiszen a közeli képek révén többet láthatunk, viszont közben lemaradunk az egyéb színpadi történések, illetve a teljes színpadkép látványáról. Az online közvetítés során a rendező és az operatőr irányít, és dönti el, hogy mit kell éppen látnom, a nézőtérre ülve viszont én magam. Nem mindegy persze az sem, hogy a nézőtér melyik részén ülünk. A kakasülőről látottakhoz sokat hozzátehet a kamera, ami az énekes vagy a karmester arckifejezését is képes közelről megmutatni.

FZ: A némafilmek idején az arcjáték sokkal fontosabb volt, hiszen mindent azzal tudtak csak kifejezni. Most ismét felértékelődik ez a minőség, hiszen a néző sokkal közelebről láthatja az előadókat, a lelki rezdüléseikkel együtt. Azáltal, hogy mindenki számára elérhetőek és bármikor visszanezethetőek ezek a felvételek, tulajdonképpen a műfaj demokratizálódása is megvalósul, azt viszont nem gondolom, hogy ez olyan közönséget is képes bevonni, amely eddig nem volt érdeklődő. Egy huszoneves fiatal például csak azért nem fog megnézni egy operaelőadást, mert elég rákattintania egy videóra, ennél azért többre van szükség.

Hogyan változhat a játssási hagyomány az opera esetében? Rugalmas műfajról beszélünk vagy erősebb a tradíció tisztelete, mint más műfajok esetében?

CsB: A tradíció tisztelete és a rugalmasság nem zárják ki egymást. A múlt század avantgárd irányzatait követően a zeneszerzők

Az előadások rögzítése nem újkeletű jelenség, ám a pandémia idején megszorodtak az ilyen jellegű online tartalmak, sőt kifejezetten „kamerára gyártott” színházi előadásokkal is találkozhatunk, amelyeket közönség nélkül rögzítenek. Önök követnek ilyen közvetítéseket?

Csák Balázs: Ritkán követem őket. Indokolt persze, hogy legyenek ilyenek, de egy online előadás aligha pótolhatja az élő produkció élményét.

Farkas Zoltán: Muszáj volt ezzel a formával közelebről is megismerkednem, hiszen mi is alkalmazzuk a Bartók Béla Emlékházban koncertek közvetítésénél. Az ottani kamara-terem nagyjából százhusz fő befogadására alkalmas, a streamelés segítségével azon-

ban sokkal szélesebb közönséghez juthat el egy-egy produkció, ráadásul utólag is elérhetőek a felvételek.

Milyen szempontból lehet érvényes alternatívája a valós színházélménynek a streamelés? Kritikusként hagyatkoznának rá?

FZ: Úgy vélem, lehet rá hagyatkozni, hiszen ma már a hangtechnikai eszközök révén nagyon jó minőségben szólalnak meg a közvetítések. Persze vannak olyan járulékos elemek, mint a hangulat vagy a közönségre gyakorolt hatás, amit nem tudnak érinteni az online előadásokra épülő recenziók, ám az előadói és a zenei teljesítményt, a rendezés találékonyságát pontosan meg lehet ítélni ezek alapján is.

A tisztességtudó utcalány, 2017 | Fotó: Nagy Attila

○ A tündérkirálynő, 2016 | Fotó: Nagy Attila

ismét elkezdtek dallamosabb, könnyebben befogadható műveket írni, teret nyert a rendezői színház, fejlődik a színpadi technika, elterjedtek az online közvetítések, a rendező helyszíneken rendezett előadások, „újra felfedeztük” a barokk operát. Vagyis nagyon sok minden változott, az opera nem halt meg, ugyanakkor Verdi, Puccini, Mozart és Wagner nélkül továbbra sem képzelhető el az operarepertoár. És ez jól is van így, mert többféle nézői igényt kell kielégíteni: az új művek, irányzatok és kezdeményezések mellett műsoron tartani a klasszikus darabokat és a hagyományos rendezéseket is.

FZ: Az igazi operarendezés és -játszás sosem megfelelni akar a nézői igényeknek, hanem valami érdekes alternatívát kell, hogy kínáljon. Az online közvetítések esetében például most az a lehetőség adódik az operaprodukciónak számára, hogy megszabadulhatnak azoktól a sallangoktól, amelyek elvonják a figyelmet magáról az előadásról. Csak a lényeg marad meg: a zenei kifejezés és a színpadi játék. Ebben nagyon sok lehetőség rejlik!

Milyen új perspektívák nyílnak a budapesti és a hazai operajátszás számára a jövőben a streamelés segítségével és elterjedésével?

FZ: Talán előtérbe kerülhet egy sajátos reper-

toár (kamaraoperák, kortárs operák), amelyek különösen alkalmasak streamelésre. Annak idején egy rádiós hangjátékot másképp kellett létrehozni, mint egy élő színházi előadást. Ehhez hasonlítható a mostani helyzet.

CsB: Biztos, hogy sokan kedvet kaptak az online előadásokhoz, és a streamelés elterjedtebb lesz. Nem mindenki tud személyesen ott lenni minden előadáson, ahol szeretne. De azért ne szokjunk le a színházba járásról...

Gyakran visszatérő kérdés, hogyan lehetne új nézőket, főként a fiatalabb generációt megnyerni az opera műfajának. Önök szerint milyen megoldások segíthetnék ezt a folyamatot, megnyit és mit tehet ezért ténylegesen az Operaház vezetése?

CsB: Nem könnyű általánosítva a fiatalokról beszélni, ahogy az Idősebbekről sem lenne az. De persze értem a kérdést. A személyes tapasztalatom az, hogy leginkább a színházat már amúgy is kedvelő fiatalokkal lehet az operát megszerettetni. Velük is elsősorban olyan kortárs vagy 20. századi műveken keresztül, amik nem csak témájukat, de előadásmódjukat tekintve is könnyebben hozzáférhetőek számukra, és leginkább cáfolják az operákkal kapcsolatos negatív sztereotípiákat. Egy kisebb színpadon, kevesebb néző előtt, mai környezetben játszódó kamaraopera – amelyben legalább olyan fontos szerepe van a színészi teljesítménynek, mint az énekeknek – népszerű rendezésben és jó előadói gárdával sokkal közvetlenebb, erősebb színházi élményt tud nekik nyújtani, mint egy háromórás *Don Carlos* a nézőtér hátsó sorából. Sokan vannak persze ma is, akik a *Rigolettó*val vagy a *Bohémélettel* való első találkozás után kezdenek el operába járni. És olyan huszonéves ismerősöm is van, aki kizárólag barokk operákat hajlandó hallgatni. Én egyébként nem értek egyet azzal a gyakran hallható véleménnyel, miszerint a musical a felelős azért, hogy a fiatalok nem járnak operába. Aki fogékony a klasszikus zene iránt,

○ Farnace, 2015 | Fotó: Rákossy Péter

nem fog helyette musicaleket nézni, ahogy az opera és az operett közönsége is más, persze mindkét esetben lehetnek átfedések.

FZ: Ez több fronton dől el. Egy intézménynek lehetnek jó ötletei, de magára hagyott bizonyos értelemben. A zenei oktatás meggyengülését vagy a korszellem változását nehezen tudja felülrni.

Mit gondolnak, milyen hatással lesz a mostani időszak a színházcsinálásra és a színházba járási szokásokra? Visszatérhet minden a régi kerékvágásba?

FZ: Borzasztó nagy igény van az emberekben a személyes kontaktusokra és jelenlétre. Én

úgy vélem, hogy mihelyt elmúlik az egészségügyi szempontok miatti rettegés és kinyitnak a kulturális intézmények, újra megjelennek majd a régi koncert- és színházlátogatók. Párhuzamosan megmaradhat az online közvetítések létjogosultsága is, de nem hiszem, hogy ettől féltetni kellene az élő előadásokat.

CsB: Azt gondolom, hogy ha nem is azonnal, de minden visszatér majd a régi kerékvágásba. Az emberek ismét utazni fognak, fesztiválokra, moziba és színházba járnak. Merthogy ez a természetes. ○

A cikk teljes terjedelmében a Mimi.blog.hu oldalon olvasható.

JÁTÉK

Folytatódik az Opera Magazin nyereményjátéka. A megfejtéseket 2021. április 15-ig várjuk a jatek@opera.hu e-mail címre. Az alábbi kérdések mindegyikére helyesen válaszolóik között 5 db páros belépőt sorsolunk ki a 2020/21-es évad valamelyik előadására. A nyerteseket e-mailben értesítjük, a névsort és a megfejtéseket a következő lapszámban olvashatják.

1. **Hol énekelt először Bretz Gábor Verdi *Don Carlos*ában II. Fülöp szerepét?**
2. **Milyen alaknak mutatja Don Juan *Thierry Malandain* koreográfus a Magyar Nemzeti Balett legújabb produkciójában?**
3. **Mi volt az *Andrea Chénier*-t jegyző olasz rendező, *Fabio Ceresa* első munkája az Operában?**
4. **Mi egészíti ki *Alexandre Dimevski* koncertmester szimfonikus zenekari működését?**
5. **Melyik zeneszerző volt nagy hatással az Eiffel Műhelyházat díszítő kép-objektetek alkotójára, *Saxon Szász Jánosra*?**

Előző számunk megfejtései: 1. Alekszej (a Karamazov testvérekből); 2. második; 3. az Opera asztalosműhelyében; 4. Mahler; 5. Bacchus
A téli lap nyertesei: Bodnár Éva, Bartos László, Marton Imre, Ketykóné Radnai Judit, Paczona Zsolt

A részletes Játékszabályzat a www.opera.hu/tajekoztatok oldalon olvasható.

„Álomelegancia” helyett könnyedség és praktikum

Szerző: Ménes Márta

A pandémia, és az azzal együttjáró, megnövekedett otthoni lét időszaka *ruhatárunk felfrissítésére is alkalmas lehet*, de néhány kérdés mindenképp felmerül: vajon mikor kell selejtezni, vagy búcsút inteni kedvenc darabjainknak? Hogyan tudjuk hétköznapi szettjeinket alkalmivá varázsolni, hogy ha majd kinyithatnak a színházak, minél előbb, méltó módon jelenhessünk meg? **Schiffer Miklós stíluszakértő válaszol.**

Mi az alapvető különbség a hétköznapi és az ünnepi ruhatár között a színek és formák, illetve férfiak és nők tekintetében?

Az alkalmi öltözet az urak esetében általában sötét, a hölgyeknél pedig sötét vagy színes. A kis fekete ruha, a „petite robe noir” egy állandó klasszikus. Ha hétköznapi ruhatáról van szó, beszélhetünk a tipikusan casual és utcai ruhákról. Mostanában a farmer, a bőrdzseki, a bermuda, a vászondzsekik és a rövid ujjú póló mellé becsatlakoztak a melegítőnadrágok is, különböző módon hozzáillesztve a városi életmódhoz vagy épp a

luxusigényekhez. Ennek egyébként nemcsak a pandémia és az otthonülés oka, hanem az is, hogy lazábbak vagyunk: egyre könnyedebbé válnak az egymáshoz való viszonyaink, és a korábbi, kőbe – Magyarországon inkább gránitba – vésett szabályok fellazulni látszanak. Elképzelhető, hogy lassan a melegítőnadrág is egy vasalt ruhadarabbá válik, és ezt most nem viccből mondom. Szerintem ez a könnyedség, a praktikumra való koncentráció a színházra és az operára is igaz lesz.

Mit gondol, fel lehet dobni úgy egy hétköznapi szettet, hogy az a színházban vagy az Operában is megállja a helyét?

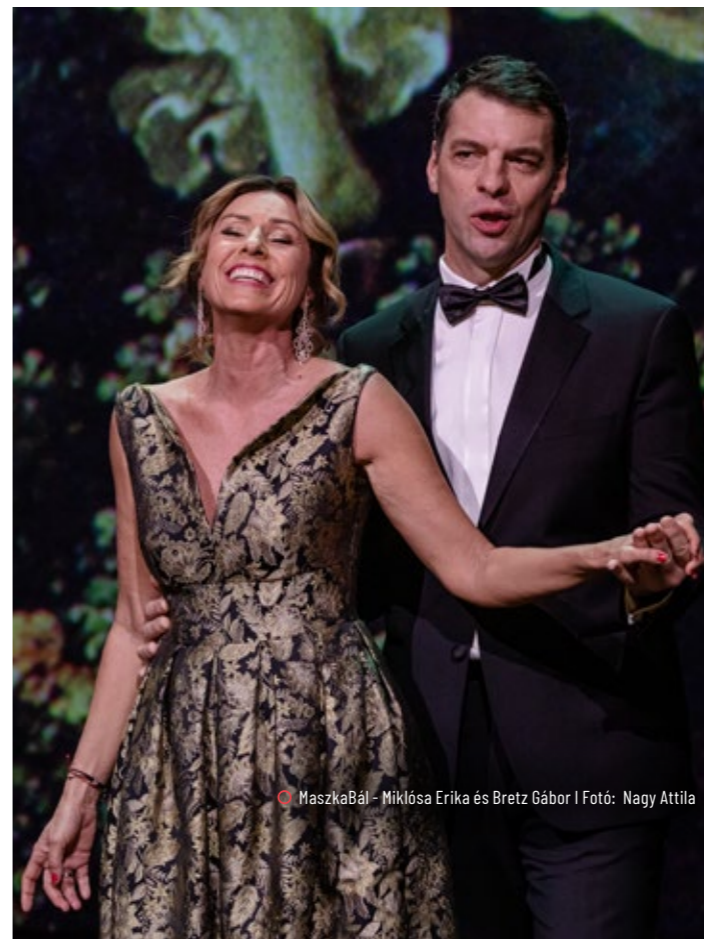
Erre megvannak a klasszikus kiegészítők: egy bross, egy ékszer, egy hajpánt, egy alkalmi táská, egy alkalmi cipő. De annak, hogy ha színházba megyünk, kiöltözünk, vagy a hölgyek előtte elmennek a fodrászhoz vagy

Maszkabál - Komlós Illdi | Fotó: Berecz Váner

Maszkabál - Balczó Péter | Fotó: Nagy Attila

Maszkabál - Miklósa Erika és Bretz Gábor | Fotó: Nagy Attila

a kozmetikushoz, hogy esti sminket készítenek, vége van. Persze akadnak kivételek: a nagy estélyek, a Metropolitan-gála, a milánói Scala, vagy az Oscar-díjátadó, ahova mindenképp kiöltöznek a meghívottak. Meg kell jegyezni, az hogy azt a színészt, aki este az Oscar-gálán Christian Dior-ruhában vagy Tom Ford-szmokingban feszít, másnap melegítőnadrágban fotózzák le a Hollywood Boulevardon az egymillió dolláros autójában, elég gyakori. Épp a napokban láttam a Grace Kellyről szóló *Grace of Monaco* című filmet. Az az „álomelegancia” – a gyönyörű kartonruhák, széles övek, belőtt frizurák –, ma már nem nagyon látható. A sikk és a tartás mostanság nem érdekel senkit. És ez meglátszik a színházban is. Van az úgynevezett „business

look”, az e fölötti szint a „ceremonikus” vagy alkalmi megjelenés. Bár én úgy látom, hogy ma minimum egy, de inkább két lépcsőt visszaléptünk, tehát lassan a „business casual” számít az alkalmi megjelenésnek.

Érdeemes a régi ruháinkat felújítani, felfrissíteni, és ha igen, hogy tegyük ezt: varróno segítségével, kiegészítőkkel?

Vannak olyan ruhák, amikhez hozzá lehet nyúlni, mondjuk csinálni egy háromnegyedes ujjat egy 1:1-es ujjból. Ezt el tudom képzelni. Gyakran találkozom azzal a férfiúi kéréssel is, hogy alakítsuk át a tíz évvel ezelőtti, egyébként fantasztikus minőségű öltönyöket. Túl széles a válla, nem jó a dereka, bő a nadrágja... stb. De a mai gondolkodásmód alapvetően távol áll ettől. Először is kevés a varróno, másrészt egy nadrág felhajtása ma lassan többbe kerül, mint venni egy újat a leárazáson. El kell fogadnunk, hogy a ruha egy olyan fogyasztási cikk, aminek az értéke radikálisan csökken. Azt szokták mondani, hogy az autó a legrosszabb befektetés. Szerintem ez nem így van. Egy tízéves gépkocsit is el lehet valamennyiért adni, a ruha viszont egyszerűen elmúlik. Elillan a hozzá fűződő érzélem.

Mikor muszáj búcsút intenünk egy-egy, nem kevés összegért beszerzett ünnepi darabnak?

Erre van egy szabály. Werner Baldessarini, a Boss korábbi főnöke – aki az egyik mentorom volt ifjú koromban – mondta egyszer, hogy ha valamit egy évig nem hordtál, valószínűleg nincs rá szükséged, ha két évig nem hordtad, akkor felejtset el. Természetesen más egy bőrdzseki, ami az évek múlásával kopik, és szinte egygyé válik velük. Édesanyámnak például még volt színházi kabátja, és az ilyen darabokat ez a generáció húsz évig hordta. Nem váltak meg tőle, mert az értéke valahol állandósult. A mai világ viszont arra nevel, hogy vedd meg,

Maszkabál - Zavaros Eszter | Fotó: Kummer János

hordd, dobd el, és vegyél újat. Ez a titka a fast fashion sikerének. Az irányzat filozófiája szerint a gyártók nem tartós élményt adnak, hanem rövid távút, de megfizethető áron, és amikor ők azt mondják, hogy most a lila a divat, és nem a zöld, akkor a zöldet dobd el. Az új könyvem, a *Színes könyv nőknek/férfiaknak* is erről szól: a színek sem úgy működnek már, mint Yves Saint Laurent idejében, '78-ban. Ha ő kijelentette, hogy most a kikerics sárga a divat, akkor mindenki azt viselte. Ma már minden szín divat.

**A nagy hollywoodi sztárok előszere-
tettel nyúlnak korábbi öltözékeikhez.
Emlékezzünk csak Jennifer Lopez iko-
nikus, nyitott, zöld Versace ruhájára,
vagy Elizabeth Hurley biztosítójukkal
díszített, szintén Versace darabjára.
Ezeket húsz év után akasztották ki a
szekrényükből, és vették fel újra.**

Sokmillió forintos couture ruhákról beszélünk, amelyeket nyilvánvalóan újra és újra elő lehet venni, mert már önmagukban képviselik a minőséget. Külföldön találkozhatunk a „high quality vintage” kifejezéssel. Ez azt jelenti, hogy Párizsban például vannak üzletek, ahol Chanel-kosztümöket árulnak, mert mondjuk, meghalt egy madame a házban, és a lánya, vagy az unokája elviszi az üzletbe a mama 22 db kosztümjét, amik közül lehet, hogy van, amit még maga Coco Chanel tervezett. Ezeknek a daraboknak teljesen más az értékük. Egy vintage Hermès táska

nagyobb érték, mint a jelenleg kaphatók. De Magyarországon én még nem találkoztam ilyenekkel. Nálunk a háború utáni évek megölték ezt a világot, egyszerűen nincs, amit bevigyünk.

**Mit gondol az internetes ruhavásárlás-
ról? Érdekes online rendelni alkalmi
ruhát?**

Érdekes. Egy a lényeg: meg kell nézni, hogy ki árulja, és megbízható-e az oldal. Ez a biznisz nagyon felfejlődött az utóbbi években, és ha a jövőbe akarnék látni, azt mondanám, hogy a klasszikus üzleteknek öt éven belül csak a töredéke lesz nyitva.

Maszkabál - Fülep Máté és Heiter Melinda | Fotó: Berecz Valter

**Ezt a pandémia miatt gondolja így,
vagy egyébként is elindult egy ilyen
folyamat?**

A világvárvány erre a tendenciára csak ráerősített. Ma már teljesen más a vásárlói attitűd, sokkal költséghatékonyabb gondolkodásmód jellemzi az embereket. A többség úgy véli, hogy ha valami 100-at ér, akkor ő nem akarja megvenni 220-ért, csak azért, mert ki kell fizetni annak az adott márkának az abnormális bérleti díját valahol a világban. A vásárlók egyre inkább érzékenyek, és egyre inkább megtapasztalják az internetes vásárlás „szexiségét”. Továbbmegyek. Azt mondják, hamarosan olyan üzletek lesznek, ahová ha belépek, azonnal leszkennek, és csak azokat az árukat fogják megvilágítani a polcok, amelyek nekem jók. ○

NEMZETI SZÍNHÁZ

Rácz
József

William Shakespeare

Rómeó és Júlia

Rendező: Vidnyánszky Attila

Festményeket kapott az Opera

Szerző: Karczag Márton

Mindig nagy öröm, amikor azzal keresik meg az Emléktárat, hogy „*szereznénk felajánlani valamit az Operaháznak!*” Számos, egykori gazdájának sokat jelentő tárgy vándorolt, vagy talált vissza így a színházba. Első randevú titkát őrző régi jegy, évkönyvek, fotók, gondosan bekötött *Film Színház Muzsikák*, kották, és olykor komplett hagyatékok is. Az elmúlt hónapokban pedig két szép festményt kaptunk.

Adler Adelina-festmény | Fotó: Rákossy Péter

Karczag Márton és Uzsaly Márton a festmény átadásakor | Fotó: Rákossy Péter

Különös véletlen, de mindkét kép modellje, Adler Adelina (1888–1976) és Szabó Ilonka (1911–1945) is koloratúrszoprán, repertoárjukon sok közös szerep található. Hiába voltak egykor közönségkedvencek, nevük a mai operalátogatóknak már nem sokat mond. Ennek egyik oka lehet, hogy egyiküknek sem adatott meg a méltósággal befejezett hosszú pályafutás. Adlert betegség szőlította le

idő előtt a színpadról, Szabó Ilonka pedig alig múlt 33 éves, amikor Budapest ostroma alatt a Várban rekedve gyermekágyi lázban elhunyt.

Adler Adelina pályafutását 1915-ben az Operaházban kezdte, de úgy érezhette, Sándor Erzsébet árnyékából sohasem fog tudni igazán kilépni, ezért átszerződött a Városi Színházhoz, melynek rövid időn belül valóban vezető koloratúrszopránja lett. Jelenlegi ismereteink szerint hangfelvétel nem maradt utána, így művészetéről csak a korabeli kritikák alapján tájékozódhatunk. Márpedig neve igen gyakran szerepelt a különféle újsághírekben, vélhetően ő maga is sokat dolgozott a marketingjén. Az Adélként született lány művésznevét talán az olasz koloratúrcsillag, Adelina Patti emlékére változtatta meg, sőt egy időben a németes Adlert a latin Aquila (mindkettő jelentése sas)

Szűcs Pálmi: Szabó Ilonka | Fotó: Karczag Márton

előnévvel toldotta meg. Derékba tört karrierje után megpróbálkozott a regényírással, majd Bécsbe költözött tanítani.

Adler Adelina pesti kereskedőcsaládba született, fiatalkori portréja a századfordulón divatos szecessziós festészet nyomait viseli magán. A művésznő halála után örökösei a hagyatékot Pécsi Gézára és családjára bízták. A jeles zenepedagógus – többek között a *Kulcs a muzsikához* című könyv írója – özvegye és iker unokái, Uzsaly Márton festőművész és Uzsaly Bence András karmester döntöttek úgy, hogy az Operának adományozzák a képet.

Míg Adler Adelina portréjának alkotójára a szígnói alapján még nem sikerült fényt deríteni, a Szabó Ilonka-kép készítője bizonyos, Szűcs Pálma, az 1930-as években indult fes-

tőnő. A történelmi viharokat átvészelt képet a család gondosan őrizte, most Szakács-Falvy Sarolta – a művész távoli rokona – az Opera gondjaira bízta. A szőke Szabó Ilonkának minden megadatott: gyönyörű hang, biztos koloratúrtechnika, ragyogó filmszínésznői alkat. Még 23 éves sem volt, amikor *A sevillai borbély* Rosinájaként debütált, majd sorra kapta a főszerepeket, *Blondét*, *A denevér* Adéllját, *Lakmét*, *Az álarcosbál* Oscarját és a *Traviata* Violetta-ját. Kerek tíz évig halmozta a sikereket az Operaház színpadán. Tragikus halálát követően alakja köré legendák szövődtek, és bár ezeket hitelt érdemlő bizonyítékok nem támasztják alá, többen az ellenállás mártírját vélték felfedezni benne. Ennek köszönhető, hogy nem messze egykori lakhelyétől, a Donáti utcától, nevét ma is utca viseli a Várban. ○

Gondold meg, és egyél-igyál!

– 1. rész

Szerző: Mona Dániel

Rovatunkban szót ejtettünk már szakács zeneszerzőről, táncoló édességekről, halakról, különös diétáról, desszertért dolgozó komponistáról és Beethoven kedvenc fogásairól. Itt az ideje, hogy megnézzük, *mi van terítéken az operaszínpadon*, hogy a különböző produciókban mi kerül az asztalra.

© Janosi és Juliska, 2017 | Fotó: Berecz Váler

evéssel és ivással való konkrét kapcsolatára. Az operaénekes David Anchel szerint ez nem csoda, hiszen az opera az életről szól, az életről pedig lehetetlen mesélni az étkezés említése nélkül. Élet-étel – nem lehet véletlen a hasonlóság... Oly erős a kapcsolat, hogy a Notre Dame Egyetem zenetudósa, Pierpaolo Polzonetti egyenesen a „gasztronomizológiának” szentelte tudományos írásait. Egyik állítása szerint az operákban megjelent étkezés sosem lehet szomorú. Történeten bármi a lakoma előtt vagy után, az evés mindig örömet jelent a szereplőknek. Mint ahogy az is megfigyelhető, hogy a színpadi evés vagy ivás kizárja az azonnali katasztrófát – kivéve persze, ha méregről van szó.

A színpadi gasztronómia egyik leggyakoribb formája a pohárköszöntő. Ez lehet pezsgőárta vagy -dal, mint a *Traviatában* vagy *A dene-*

vérben, illetve bordal. Utóbbiról talán mindenkinek Erkel *Bán bánja* jut először eszébe, pedig több tucat bordallal találkozhatunk az operairodalomban. Még Erkel életművén belül is akadnak továbbiak a *Bátori Máriában* és a

© Hány János, 2019 | Fotó: Nagy Attila

Ha azt vizsgáljuk, mely operák tesznek legalább említést ételről vagy italról, arra jutunk, hogy kis túlzással az összes. És most nem arra gondolok, hogy minden operában találni „igazi csemegéket”, hanem a produciók

© A denevér, 2020 | Fotó: Rakóssy Péter

© Macbeth, 2012 | Fotó: Csillag Pál

Saroltában. A *Poppea megkoronázásában* bor dukál az éneklés mellé, Mozart *Don Giovannija*, a *Szöktetés a szerájból* Osminja, a *Bűvös vadász* vadászkarja, a *Parasztbecsület* Turidduja, az *Otello* Jagója, a *Borisz Godunov* Varlaamja, az *Igor herceg* Galickije, vagy – hogy messzebb ne menjünk – a *Hány János* Marci bácsija ugyancsak a bort méltatja, sőt Falstaff sem veti meg a nemes nedűt. S bár a sördal inkább a könnyűzenében vált népszerűvé, Flotow *Márta* című operájában azért arra is találni példát. A *Carmina Buranában* Orff egy egész részt szentel a kocsmának.

Természetesen lakomából sincs hiány az operatörténetben. Az evés gyakran a jólétet szimbolizálja: a *Salome* hedonista világának alkelléke a megszámlálhatatlan fogás, a *Janosi és Juliskában* maga a díszlet is ennyivaló, de Verdi *Macbethjében* is pazarul elkészített lakomát ír elő a szövegkönyv. A már említett

Falstaff is nagy falánk: a Garter fogadóbeli számláján hat csirke, három pulyka, két fácán és egy szardella vár kifizetésre. Még kedvenc bohémjeink, a szegény párizsi művészek is többször asztalhoz ülnek Puccini darabjában. Eleinte hideg sültet és pékárut esznek, később, a latin negyedben – ahol a narancstól és datolyától kezdve a forró gesztenyén és cukorkán át a kókusztejig és pisztrángig sok mindent árulnak – sült vadat, pulykát, homárt és kolbászt fogyasztanak. Egy jóízű kolbászevésért azonban elég a nemrég bemutatott *A Mester és Margarita* nyitójelenetéig mennünk, operai gyomorpanaszokért pedig emlékezzünk vissza *A képzelt beteg, avagy őfelsége komédiája* című előadásra...

És hogy milyen élményei, történetei, nehézségei és praktikai vannak az operaénekeseknek a színpadi evéssel és ivással kapcsolatban? A nyári számból kiderül! ○

Lángokban állva

Bár a pandémia miatt személyesen nem lehetett jelen, online videohíváson és a képernyőn keresztül mégis maga irányította a *Párizs lángjainak* próbáit Michael Messerer. A nevéhez fűződő *Don Quijote* és a *Laurencia* korábbi sikeres bemutatói után ezek a **nehézségek is áthidalhatók** voltak a mindig igen magas elvárásokkal rendelkező, világhírű koreográfus és a Magyar Nemzeti Balett művészei számára.

○ Melnik Tatiana, Leblanc Gergely és a Magyar Nemzeti Balett táncművészei | Fotó: Nagy Attila

„Láthatóan kemény, nagy munka, odaadás van az előadásban, gondosan kivitelezettek a forgások, ugrások, rendszerint pontosak a földet érések, szemgyönyörködtető a táncok, hatásosak az egyszerre mozgások. Ez a karra ugyanúgy érvényes, mint a karba olykor beolvadó és abból kiváló szolistákra. Rományi Nóra díszleteinek, jelmezeinek jóvoltából pazar a kivitelezés. Az arisztokrácia bálterme nem csupán jelzés, tényleg pompás palotabelsőt építettek fel. Az uralkodó osztály hölgyeinek toalettjei, a férfiak precíz szabású ruhái kielégítik a legkényesebb ízlést. A szereplők tudják is ezeket kellemmel viselni, nem gond számukra elegáns, kifinomult táncokat lejteni. Szép ez, esztétikus. Jó nézni. Nekem főként tetszik. (...) A felvételt különben fő-

löttébb színvonalasnak tartom, jókor fókuszál a különböző szereplőkre, és látványos totálakat ad.”

(Bóta Gábor, Népszava)

„Utoljára 2005-ben láttam a Magyar Nemzeti Balett egy egész estés produkcióját a gyönyörű Operaházban, és le voltam nyűgözve. Most viszont rajongok ezért az izgalmas társulatért, amely, úgy tűnik, hogy a legjobb kelet-európai hagyományokat ötvözte azzal a hajlandósággal, hogy a legkiválóbb táncosokat szerződtesse szerte a világból. Technikai tudásuk a legmagasabb szinten van, a produkció friss és buja, szinte szeretnék beleugrani a képernyőbe, hogy újra ott lehessenek a színházban, amilyen gyorsan csak lehet. A Magyar Nemzeti

○ Krupp Anna, Kekalo Iurii | Fotó: Nagy Attila

○ Papp Zsuzsanna, Bajári Levente és a Magyar Nemzeti Balett táncművészei | Fotó: Nagy Attila

Balett táncosai úgy játszhatnak a színpadon, ahogy a járvány előtt, így akik a balettet nézve nem szeretnék semmilyen emlékeztetőt a jelen helyzetre, akik el kívánnak kicsit szakadni a mindennapok nehézségeitől, azoknak ez egy kiváló lehetőség.”
(Jenifer Sarver, *Bachtrack, Egyesült Királyság*)

Ivanova-Skoblikova Sofiának, aki a bátor Thérèse-t formálja meg. Balácsi Gergő Ármin is meggyőzően táncolja a színészt, Antoine Mistralt. Az udvari bálban előadott táncokban Lee Yourim bájos Ámor. (...) A balettkar dinamikus és sok szenvedéllyel táncol. Mindenképpen érdemes megnézni ezt a balettet, ahol a kifinomult tánc és a szabadság téma érzelmessége még a streamben is jól megragadható volt.”

(Ira Werbowsky, *Der neue Merker, Ausztria*)

„A streamelt közvetítés egészen kiváló volt. (...) A XVI. Lajos (Bajári Levente) és Marie Antoinette (Papp Zsuzsanna) udvarában előadott balettből Lee Yourim pompás volt Ámor karakterszerepében. Földi Lea akkor is figyelemfelkeltő volt, amikor a balsorsú baszk forradalmárként lelövik a palota ostromakor. Majoros Balázs és Taran Dumitru jó példáját adta annak a hajszálpontos összhangnak, ami az utolsó felvonás »Testvériség« duettjében elengedhetetlen.”

(Graham Watts, *Dancing Times, Egyesült Királyság*)

„A Magyar Állami Operaház Zenekara rendkívül lendületesen játszott Kocsár Balázs vezényletével. (...) Leblanc Gergely nemcsak magával ragadó és karizmatikus vezetője a forradalomnak, kiváló technikával, sok piruettel, szép emelésekkel és hatalmas ugrásokkal brillírozik. Partnere, Melnik Tatiana rendkívül jól, határtalan könnyedséggel és sugárzó színészi jelenléttel alakítja Jeanne-t. Krupp Annának a színésznő, Mireille de Poitiers szerepében is nagyon jó színpadi jelenléte van, akárcsak

Szökés a valóságból

○ Rácza Rita, Gábor Géza, Szerekován János, Balczó Péter, Miklósa Erika | Fotó: Berecz Valtér

Igazi kikapcsolódás volt bekapcsolódnia az Opera január végi online premierjébe, melyben egészen újszerű módon, a Kiegészítő Izzók vetített világában, Vecsei H. Miklós első operarendezésében szólalt meg *egy igazi Mozart-klasszikus*, a *Szöktetés a szerájból*.

„Balczó Péter (Belmonte) minden különösebb erőfeszítés nélkül képes volt mai fiatalembernek hatni az operaszínpadon, s közben (...) mindvégig stílusosan énekelt. Színpadi oldottság dolgában a karaktertenori ziccerszerep megformálója, Szerekován János (Pedrillo) és Gábor Géza (Osmín) is rendben megfelelt. (...)”

„De jó volna élőben is látni! Remélem, lesz rá alkalom.”
(Szabados Gabriella)

A vezénylő Halász Péter és a zenekar lendületesen kiegyensúlyozott teljesítményét felértékelő előadásban akadt még egy jócskán problematikus, de annál izgalmasabb összetevő. A dalszövegeket ugyanis Varró Dániel új fordításában hallhattuk, s az ő munkája akarva-akaratlanul

szinte az arcunkba tolta az alapkérdést: milyen is legyen ma egy operalibrettó magyar szövege? Amikor Belmonte cselekményindító áriájában meghallottuk a »Konstancám/konstans ám« rímpárt, már tudhattuk, hogy sok jellemzően varrós, részben infantilis vicceskedő, részben zseniális pillanata lesz az új szövegnek.”

(László Ferenc, Magyar Narancs)

„Miklósa Erikán láthatóan nem fog az idő, (...) meggyőző játékaival és gyönyörű hangjával megmutatta, milyen egy kortalan, tündöklő Konsatanze.”

(Tfirst Mariann, Art7.hu)

„Reméltem, hogy Szelimbasa is énekel majd egy kicsit, de hogy még hegedült is!”
(Selymes Krisztina)

○ Fotó: Kummer János

„Az opera nem az én műfajom, de ez levett a lábamról. Szöveg, látvány, fricskák, poénok, kiszólások, rendezés, jelmezek... Élőben is megnéztem. A közvetítés hibátlan volt, a kameramunkáért is jár a dicséret. A díszlet és a fényjáték lehangzó! Én telitalálatnak mondanám, és a mostani időszakban pont jókor jött ez a vidám, szórakoztató, szellemes adaptáció. Köszönöm!”
(Csiki Krisztina)

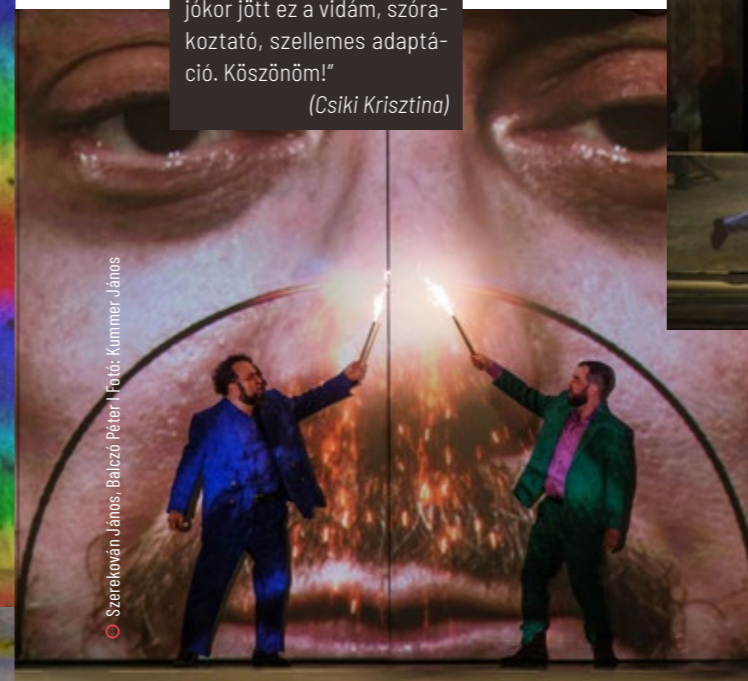
„Hatalmas gratuláció az alkotóknak, a szereplőknek! Fantasztikus előadás volt, ötvözve a modern (látványban, jelmezben, nyelvezetben) és a klasszikus (Mozart zenéje). Csodálatos találkozás, köszönjük az élményt! Még sok-sok ilyen varázslatos előadást, mert kell a színház, kell a zene!”
(Kaján Marianna)

○ Szerekován János, Rácza Rita, Gábor Géza, Balczó Péter, Miklósa Erika | Fotó: Kummer János

„Gratulálunk az alkotóknak, a rendezőknek, a szereplőknek! Nagyszerű, és újszerű előadás volt. Az énekesek kiválóan teljesítettek. Erika hangja, mint mindig, most is lenyűgözött minket, és az alakítása fantasztikus volt. Persze a többi szereplő is ragyogóan énekelt. A szövegek fantasztikusak voltak, a fricskázások, a »katica fenyegető dalocska« beépítése zseniális volt. Remélem, operaházi előadásban, személyesen is megtekinthetjük majd ezzel a szereposztással. Köszönjük a szép, felejthetetlen estét!”
(Tibor Mihály)

○ Szerekován János, Balczó Péter | Fotó: Kummer János

Párosan szép

○ Simona néni - Sáfár Orsolya, Cseh Antal, Megyesi Schwartz Lúcia, Pataki Bence, Miksch Adrienn, Ódor Botond | Fotó: Nagy Attila

Két késő romantikus gyöngyszemről, Dohnányi Ernő *Simona néni* és Hubay Jenő *A cremonai hegedűs* című alkotásáról törölte le a sokévtizedes port az Opera. Hogy *ismét tündökölhessenek*, az egyfelvonásosok új szöveget és friss koncepciót is kaptak.

„Csatlakozom a dicsérethez, kiváló előadás volt. Nekem különösen *A cremonai hegedűs* tetszett.”
(Máriássy Zsuzsa)

„Mindkét operához új magyar szöveg született Galambos Attila fordításában, aki – elfogadva annak alárendelt szerepét – jó használati textust készített e két műhöz. (...) Nagyon fontos, hogy a bemutatóknak Varga Bence személyében fiatal rendezője volt, aki igen jól tud hagyományos operarendezést színpadra állítani. Nem valamiféle kívülről – akár erőszakolt, akár roppant revelatív módon – bevitt koncepciót próbál megvalósítani, hanem a mű és a szereplők viszonylataiból kiindulva

értelmezi a műveket, és ennek különösen *A cremonai hegedűsben* nagyon sok előnyét élvezhettük.

A *Simona néni*ből több énekest tudnék kiemelni. Florio gróf szerepében Cseh Antalt, akinek színpadi jelenléte és annak intenzitása majd' mindig plusz értéket képviselt, és Beatricét, a fiatal női főszerepet alakító Miksch Adrienn, aki igen stílusosan vette ki a részét az előadásból. (...)

Ami *A cremonai hegedűs* teli, több jelentékeny operaénekesi alakításra is mód nyílt. A tulajdonképpeni főszerepet, a hegedűt megalkotó, gnóm Filippo megformálóját, Sándor Csabát kell kiemelnem, aki nem csak hangban, hanem figurateremtésben is igen jól megoldotta a feladatát. Mellette meg kell említeni

„Csodaszép volt mind a két előadás és köszönjük, hogy Németországból is tudtuk követni! Csak így tovább!”
(Roberta Li)

„Fantasztikus előadás volt, óriási gratuláció Donna Simona! Nagyon köszönöm az élményt!”
(Vadnay Zsuzsanna)

○ Ninh Duc Hoang Long, Kőpeczi Sándor, Palerdi András | Fotó: Nagy Attila

Gianninának, vagyis a cremonai hegedűverseny tétjének, tulajdonképpen Hubay Évjának megformálóját, Sáfár Orsolyát, aki már a *Simona néni*ben is föllépett, Giacianta, a szobalány szerepében. Ő itt és ott is egészen üde, az operaszínpadon roppant életes figurának bizonyul, aminthogy ezt megannyi alakításában tapasztalhattuk. Dohnányi Olivér és az Opera Zenekar produkcióját a minőségi jelzővel lehet mindkét részben méltatni.”

(László Ferenc, *Új Zenei Újság*)

„A fiatal rendező, Varga Bence színrevitele tele volt szenvedéllyel és melankóliával, de nem nélkülözte a humort és a könnyedséget sem: Dohnányi Ernő és Hubay Jenő ritkaságainak újrafelfedezését kínálta a stream. (...) Az Opera új streamingszolgáltatásának köszön-

hetően az intézmény programjai közül néhányat itt [Németországban] is megnézhetünk. (...)

A címszereplő Simonát Megyesi Schwartz Lúcia alakítja, aki dühöt és vágyakozást kifejező csodás hangszínnel rendelkezik. (...) Az egyik opera úgy alakul át a másikba, hogy Fekete Anna csodálatosan megfestett színpadképe kissé átváltozik: egyszerre hegedűkkel teli szabad eget látunk, és Cremonában találjuk magunkat. (...) Dohnányi Olivér – aki Dohnányi Ernőhöz több szálon is kötődik – mindkét darabot átéléssel és precízen vezényli.”

(Jörn Florian Fuchs, *Bayerischer Rundfunk, Németország*)

○ Sáfár Orsolya, Sándor Csaba | Fotó: Nagy Attila

Nem ördögtől való

Többször halasztott, *rég várt bemutató* volt Gyöngyösi Levente műfaji határokat feszegető és nyitogató új opera-musicalje, *A Mester és Margarita* online premierje. A Bulgakov regénye alapján készült, fekete humorral átítatott, látványos elemekkel tűzdelt produkció minden várakozást felülmúlt.

○ Sáfár Orsolya és Balczó Péter | Fotó: Rákossy Péter

„Nagyon tetszett az előadás, az énekesek, a táncosok, a rendezés. Köszönöm szépen, hogy mindezt online láthattam.”
(Szölgémi Kis Erzsébet)

„A Sente Vajk rendezte produkció Kentaur díszleteivel és jelmezeivel tényleg látványos, extravagáns előadás. (...) Balczó Péter magabiztos tenor, meggyőző volt mind a Mester, mind Jesua szerepében. A Berlioz-Kajafást alakító Hábeter András hatásosan érzékeltette előbbi hitetlenségét és utóbbi megingathatatlanságát. A pszichiátriai osztály igazgatóját, Sztravinszkij professzort éneklő basszus, Kovács

István méltóságteljes Pilátusként jól közvetítette karaktere kétségeit. Azzal sem volt gondja, hogy hangját a rockos kísérethez igazítsa. (...) Sáfár Orsolya szoprán ideális Margarita volt, akinek a hangja egyre magabiztosabbá vált, ahogy közeledett a nagy pillanata, hogy a Valpurgis-éji Sátán-bál háziasszonya legyen.”

(Edward Sava-Segal, *Bachtrack, Egyesült Királyság*)

„Hatalmas gratuláció minden résztvevőnek, aki munkájával hozzájárult ehhez a produkcióhoz! Csodálatos, fantasztikus előadás volt, magával ragadó, az eredeti mű hangulatát teljesen visszaadó élmény. Nagyon várom, hogy élőben is átélhessem, hogy körülöleljen ez a csoda!”

(Kiss Katalin)

„Nagyon örülök, hogy ilyen fantasztikus mű bemutatásának lehettem szem- és fültanúja!”

(Szászvárosi Schmiedeg Sándor)

○ Sáfár Orsolya, Fenyvesi Gabriella Lea, Kálmán Péter, Szakács Ildikó, Balczó Péter, Kiss Tivadar | Fotó: Rákossy Péter

A MESTER ÉS MARGARITA

„A zene vonzereje abban rejlik, hogy a Mozart- és Verdi-inspirálta kortárs operát, amellyel a mű címszereplőit jellemzi, vegyíti a rock, a varieté és a musical világával, ez pedig Woland és kísérete, de Pilátus stílusbeli kifejezése is. Barokk zene váltakozik romantikus operaáriákkal, szovjet indulók rockduettekkel. A fülbemászó dallamok erőteljesen áramlanak a zenekari árokból és az énekesek torkából. Mindezekhez hatalmas kórusjelenetek is társulnak. (...) Csiki Gábor ismét kiválóan irányította a Magyar Állami Operaház Énekkarát. (...) Az 1981-es születésű színész-rendező, Sente Vajk nagyon jól alkalmazta színpadra a három cselekményszálat, érthető és precíz módon, de attól sem riadt vissza, hogy drasztikus jeleneteket építsen fel, például amikor Berlioz levágott feje felbukkan, és a megjelenő táncosok – Salome módjára – megragadják, és táncot lejtnek vele.”

(Harald Lacina, *Der neue Merker, Ausztria*)

„A néző azonnal érzi, hogy ez az operai este minden tekintetben másképp fog

alakulni; egy új műfaj születését, opera-musicalt fog látni. (...) Valóban monumentális alkotás.”

(Michaela Schabel, *Schabel Kultur-Blog, Németország*)

„Woland kísérői közül és egyáltalán, a darab egész szereplőgárdájából kiemelkedett a Fagótot alakító Kiss Tivadar, aki rég ismeretes játékkészségét ezúttal szinte hatványra emelte. (...) A produkció zenei megvalósításának vezérletét, így a rockegyüttest és szintetizátort is szerepeltető hangszeres letét irányításának árokmunkáját Hollerung Gábor éppoly elkötelezetten végezte, amint azt a mű dedikáltjától el is várhattuk. S mint megannyi koncertjén, úgy most itt is képes és egyszersmind kellően bátor volt megtalálni a populáris hangot.”

(László Ferenc, *Reviozaronline.com*)

„Várady Szabolcs szövegkönyve következetes, feszes, megőrzi a figurák karakterét.”

(Bóta Gábor, *168Óra*)

○ Kovács István, Balczó Péter, Kőrösi András, Kiss András és Likovics Alexandra | Fotó: Rákossy Péter

Modenai előnyök

Öt felvonás alatt kibontakozó drámai részletek, a szereplők közti viszonyrendszerek, az állam, valamint az egyház szembenállásának kidomborítása, és persze *páratlan előadói teljesítmények* jellemezték a Don Carlos februári online bemutatóját. Lássuk, hogyan vélekedtek minderről a hazai, és külföldi kritikusok.

„A világítás hangulatteremtő ereje kitűnő, Gabriele Ruprecht jelmezei pedig pompásak. (...) Frank Hilbrich, a rendező alapos gondot fordít arra, hogy megalkossa az egyes szereplőket, akiknek meg kell vívniuk saját gyötrelmeikkel. (...) Az uruguayi tenor, Gaston Riverót, az egyetlen nem magyar főszereplőt erősen csengő hang, végtelen életerő, jól formált legato és csodálatosan lágy ének jellemezte. Nyílt és tiszta hangképzése jól illett a naiv és végül bukásra ítélt herceghez. Szegedi Csaba egy másik lenyűgöző énekes hősi és tiszta hangszínnel, erőlködés nélkül alakította komplex karakterét, mely a barátság és a kötelesség között őrlődik. (...)

Az Erzsébetet éneklő fiatal szoprán, Ádám Zsuzsanna igazi élmény volt. Mély és gazdag hangszíne csodás pianissimo-kra képes, amikor dallamai magasságában szárnyal. A két tapasztalt

„Mindenképpen kiváló előadás volt, köszönöm Opera! Az előadók, alkotók igazi tapsvihart érdemeltek – hiányzott, hogy nem hallhatták, hogy sokunknak milyen jó estét szereztek!”

(Kelemen Gabriella)

○ Szegedi Csaba és Gaston Rivero | Fotó: Ligeti Edina

énekes, Bretz Gábor Fülöp és Gál Erika Eboli szerepében delejes erővel és tekintéllyel uralta a színpadot. (...) A második felvonás Fülöp-Posa-kettőse az egyik csúcspontot jelentette. Gál *O don fatale-áriája* igazi csúcsteljesítménynek számított, ahogy Eboliként bejárta egy zavart nő érzelmi hullámvasútját. (...) A Kocsár Balázs vezényelte zenekar szépen, finoman játszott, a kürtösök pedig különösen lenyűgözőek voltak, mert áradt belőlük a muzsika.”

(Ako Imamura, *Bachtrack, Egyesült Királyság*)

„És az énekesek? Mind kiválóak, teljes beleéléssel játszanak és varázslatosan énekelnek. A csúcstra Bretz Gábort tenném, aki jóvágású, alakítása méltóságteljes és józan. És ezzel tökéletesen jeleníti meg a hataloméhes és kegyetlen zsarnok, valamint az apai szerep között tépelődő karakter drámáját. (...)

○ Heiter Melinda és Gál Erika | Fotó: Berecz Valter

Köszönetet mondunk a Magyar Állami Operaháznak, amiért lehetőséget adott erre a felfedezésre egy olyan rendezésben, ami minden valószínűség szerint bekerül a krónikákba.”

(Pierre Waline, *Journal Francophone de Budapest*)

„Erős figurateremtő készségéért ismét dicsérhetjük Palerdi Andrászt Főinkvizítort és Gábor Gézárt (egy szerzetes). Az olykor hasznos gyorsításokkal élő Kocsár Balázs és a zenekar megnyugtatóan biztos alapot kínált az előadás számára.”

(László Ferenc, *Magyar Narancs*)

DON CARLOS

„A kisebb szerepekben Mukk József stabil tenor hangot kölcsönzött Lerma grófjának, a »mennyei hang«, Zemlényi Eszter pedig csengőhangú szoprán volt. Aramberg grófnő, Erzsébet bizalmasának néma szerepében Sebes Viktória nyújtott meggyőző alakítást, amikor a szívszorító elválásra került sor. (...) Az Opera Énekkara Csiki Gábor vezetésével a lehető legjobban tanulta be a darabot, és – a maszkok ellenére is – érthetően énekeltek.”

(Harald Lacina, *Der neue Merker, Ausztria*)

„A könyv szimbolikájának felfejtésében segít, hogy korábban a Szerzetes – akiről végül kiderül, hogy maga V. Károly – egy hálóba fogott könyvkupacot gurít felfelé a lépcsősoron, de akárcsak Sziszüphosz köve, a halom mindig visszagurul, mielőtt a tetejére érne. Alighanem ez az előadás legmaradandóbb, legbriliánsabb momentuma.”

(Csabai Máté, *Revizoronline.com*)

○ Gaston Rivero és Ádám Zsuzsanna | Fotó: Berecz Valter

„Nagyon szépen köszönöm a gyönyörű hangokat, a meghitt és fájdalmas pillanatokot! Csodaszép előadás volt.”

(Szabó Judit)

Ámulat és nevetés határán

Szerző: Szabó Z. Levente

Többször beszéltek arról az Animal Cannibals tagjai, hogy tulajdonképpen nem volt zenei előképzettségük. Ehhez képest jókora ugrás, hogy az Opera játszóhelyén mutakozhattak be a *Joyful!* című táncesten, ahol ráadásul szöveges műfajra, *rapre készült a koreográfia.*

Animal Cannibals: Amikor zenekarnak hívnak minket, igyekszünk pontosítani: mi rap együttes vagyunk. Nem játszunk hangszeren, hanem rappelünk. Ösztön, ízlés és az alkotási vágy hajt minket. De a kezdetektől ott van mellettünk Deseő Balázs, aki tanult zenészként valósítja meg, vagy épp bírálja felül az elképzeléseinket. Természetesen a komfortzónánkon kívül esik az ültetett színházi miliő, de mi ebben is a kihívást éreztük. Gyerekként vittek a szüleink és tanáraink operára, balettra is. A *varázsfuvola*, *A diótörő*, a *Carmen*, a *Bánk bán* így, vagy úgy, de megvolt. Lenyűgözött a helyszín, a látvány és az ismert dallamok. Pont olyan élmény, mint amikor valakit noszogatni kell, aztán a végén már élvezni is azt, amit csinál. Ettől függetlenül mi tagadhatatlanul a videónemzedékhez tartoztunk. Máshol gyorsabb, izgalmasabb, hangosabb élmények jöttek szembe, de hiszünk abban (éttermi fordulattal élve), hogy ha új az étlap, új vendégek is érkehetnek.

© Joyful!, 2020 - Animal Cannibals, Lagunov Ievgen, Ivanova-Skoblikova Sofia | Fotó: Nagy Attila

Egyáltalán, hogyan jött létre a kapcsolat?

AC: A Magyar Állami Operaház igazgatósága részéről érkezett a megkeresés, épp az előbb említett nyitási szándékkal. Nagyjából félóránnyi zenei anyagot vártak tőlünk meghatározott iránymutatással, de ezzel együtt szabad kezlet kaptunk. Felvillanyozott minket a lehetőség, és azonnal tudtuk, hogy ehhez a feladathoz olyan művészek kellene mellénk, akik hiteles és alázatos társaink lesznek. A mérték megtalálása volt a legnagyobb kihívás. Olyan előadói jelenlét megteremtése volt a célunk, amiben a fókusz mégsem kerül le a táncról. Ezt pedig a rap műfajával, a sok szöveg miatt nem volt könnyű megoldani. Így került a produkcióba még Kozma Orsi, Gabó és Tibes.

© Fotó: Nagy Bence

Azt olvastam, hogy szerintetek ma már klip nélkül nincs értelme a számokat „útnak indítani”. Hogyan éreztétek magokat olyan szerepben, amikor a látványvilágot, a táncot nem ti teremtettétek meg a zenéhez?

AC: Mi vagyunk a legtöbb rendezővel klipet készítő együttesek egyike. Minden esetben kíváncsian vártuk, hogy ki, mit hoz ki belőlünk, vagy mit lát bele a dalainkba. Ezekhez a számokhoz is tervezünk videóklipet, sőt, Tibesé már látható is az egyik legnagyobb videómeosztón. Amikor erre az estre elkészült a zenei anyag, talán még nagyobb volt a várakozás bennünk, hogy a neves balerína és koreográfus, Sarkissova Karina mit kezd majd ezzel az egésszel. Lefordítottuk a szövegeket, és így nem csak hangulatában, hanem tartalmában is tökéletesen passzoló egység született. Amikor a táncosok az első próbán az elképzelésről és a műfajról hallottak, állítólag órákig az ámulat és a nevetés határán voltak. A közös előadást viszont már mindkét fél imádtá, ahogy a közönség is.

Van szándékotok, ötletek, miként lehetne ezt az együttműködést folytatni?

AC: A tavalyi premier után egyből elővettünk egy üres papírlapot, amire az apróbb észrevételeinket, és az elképzeléseinket írtuk fel. Olyan lelkesek lettünk, hogy el is kezdtük fejleszteni a darabot. A mostani fél órát egy teljes előadással kívánjuk alakítani. Meglátjuk, mi lesz belőle.

Érkeztek visszajelzések arról, hogy a csapat kedvelői hogyan fogadták az ötletet?

AC: Ahol, és akiknek említettük, mindenkinek elkerekedett a szeme a csodálkozásától. Összintén kíváncsiság ült ki az arcokra. Sajnálatos módon tavaly csak limitált lehetőségei voltak a nézőknek, hogy eljussanak egy-egy előadásra. Ennek ellenére, láttunk olyanokat a közönség soraiban, akik járnak a koncertjeinkre. Az ő irányukból is elismerést kaptunk, úgyhogy várunk mindenkit sok szeretettel, ha majd újra megnyílnak a színházak kapui. ○

TRUCK

FALTI

**Már
egymillió
okból tudjuk, hogy
a kultúra fontos.**

A Papageno online közvetítéseit
az utolsó 12 hónapban
1 028 696 alkalommal
indították el.

www.papageno.hu

PAPAGENO

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

MŰVÉSZET. MESTERSÉG. MEGÚJULÁS.

CARULLA LEON JESSICA A tökéletesség szédítő ereje - The Vertiginous Thrill of Exactitude

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

AZ OPERA ÚJ MŰVÉSZETI KÖZPONTJA
1101 BUDAPEST, KÖBÁNYAI ÚT 30.

OPERA

OTTHONRA

MINŐSÉGI PREMIEREK
PRÉMIUM MINŐSÉGBEN

2021. ÁPRILIS–MÁJUS

RICHTER102 A SZAKRÁLIS WAGNER

KOLONITS KLÁRA ÁRIAESTJE

Anna-Marie Holmes / Solymosi Tamás / Adolphe Adam

A KALÓZ

TOUT ROUGE

Venekei Marianna / Igor Stravinsky **TŰZMADARAK**

Hans van Manen / Astor Piazzolla **5 TANGÓ**

Giuseppe Verdi

RIGOLETTO

Carl Orff

CARMINA BURANA

The Gershwins®

PORGY ÉS BESS®

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ ÉS JEGYVÁSÁRLÁS: OPERA.HU

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERA.HU | [FACEBOOK.COM/OPERAHAZ](https://www.facebook.com/OPERAHAZ)